

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Any IX. — Núm. 419 • Barcelona, 13 de maig del 1937 • Redacció i Administració: Portal de l'Angel, 24. Tel. 11628 • Preu: 30 cèntims.

Finestra oberta

LA SEGONA SETMANA TRAGICA

Hem viscut a Barcelona una segona Setmana tràgica. Més tràgica encara, aquesta és la veritat, que aquella inol·lidable del 1919, car ara la lluita sagrant ha estat entre germans, entre homes que tenen ideals comuns, entre éssers que viuen amb els mateixos afanys i els mateixos dalers.

Una hàbil campanya d'excitacions, de provocacions, de preparació de la guerra intestina del proletariat català, ha donat com a resultat aquests dies anginosos, aquest munt de cadàvers, aquesta esparveradora llista de ferits, aquest afebliment perillosíssim de la nostra reraguarda.

El foc ha cessat, els noms de les víctimes seran oblidats a poc a poc.

Si algun ensenyament ha de derivar-se per a tots nosaltres d'aquests dies terribles, és que allà on no hi ha un ordre antifeixista, el feixisme pot atacar-nos per l'esquena i ferir-nos de mort. Crear aquest ordre en tots els seus aspectes i sense palliatius, ha d'ésser la primera tasca que emprenguem si realment hem comprès la significació i la causa de la tragèdia que acabem de viure.

Sense aquest ordre, Catalunya no podrà ésser mai un poble actiu, un poble que treballa i que lluita per la victòria. Sense aquest ordre ni l'obrer pot manejar hàbilment la màquina febrosa, ni l'artista serà capaç de crear res digne de l'hora històrica que vivim, ni el pagès sentirà dalers per treballar una terra que no sap si haurà de regar amb la seva pròpia sang un moment o altre.

Una Catalunya ordenada vol dir una Catalunya laboriosa i triomfant. Vol dir una Catalunya lliure. Això és, senzillament, el que ens estem jugant: la llibertat del nostre poble. Ho podem perdre tot, i aquest risc aconsella posar en joc el nostre seny tradicional, el nostre entusiasme antifeixista, la nostra ferma voluntat, per tal d'eliminar els obstacles que hom ha posat a la nostra ruta projectada vers l'esdevenidor.

Es indispensable que el bo i millor de Catalunya reaccioni, reflexioni i compregui. Es indispensable que tot-hom vegi clar que, mentre els provocadors subsisteixin, el perill subsistirà.

Això que s'ha esdevingut no ha de repetir-se mai més. Hem de fer impossible que torni a produir-se. Hem d'aplicar-li remei heroic i definitiu. Barcelona no vol veure cap més Setmana tràgica. I molt menys una Setmana la gran tragèdia de la qual ha estat el seu caràcter de fraticidi monstruós, que ha tacat de vergonya, tant com de sang, els nostres carrers i el nostre nom de país culte i progressiu.

MIRADOR

Dibuix de Martí Bas

OPINIONS I DEBATS

La premsa i els esdeveniments de Barcelona

FRANÇA: La revolta ha estat obra d'agents hitlerians

LA DEPECHE. — Els causants d'aquests fets són uns in-conformistes que no volen saber res de l'ordre, encara que aquest sigui revolucionari.

Lamenta que tot això s'hagi produït precisament en un moment que tots els pensaments i tots els esforços han de concentrar-se en la guerra. A aquestes hores, però, la normalitat ha quedat restablerta i esperem sincerament que no haurem de referir-nos novament a aquesta situació sagnant que ha travessat Catalunya.

L'HUMANITE. — Parla dels tristos fets que han ensangonat Barcelona i diu que els feixistes, no podent actuar directament s'han buscat uns còmplices i, manllevant els mots d'ordre anarquistes, s'han assegurat el concurs d'elements irresponsables. Els esdeveniments d'aquests últims dies i el fracàs de la sedició hitleriana — ja que no són altra cosa que agents de Hitler els que s'han aixecat en armes contra el Govern de Catalunya — proven que aquest mot d'ordre: Disciplina per guanyar la guerra! és el de la immensa majoria de Catalunya. El Govern català, doncs, té el deure de fer la guerra i guanyar-la. Això es podrà assegurar mitjançant un Govern fort i actiu a Barcelona que coordini la seva acció amb la del Govern de la República i que prepari amb ell, sota un comandament únic, l'ofensiva a tots els fronts.

LE PEUPLE. — El actor de política estrangera del diari, en parlar dels successos que han tingut lloc a la capital de Catalunya, diu que aquests no s'haurien d'haver produït mai si s'hagués tingut en compte que l'objectiu de tots els anti-feixistes era aixafar la guerra civil i l'agressió estrangera. Després de tot el que ha passat, però, és d'esperar que els catalans s'hauran adonat que han de passar a l'acció comuna amb els seus camarades de la resta d'Espanya. L'enemic haurà explotat amb joia el que s'ha produït a Catalunya durant aquests dies. Cal remarcar, una vegada més, que res no afebleix tant la resistència dels treballadors d'Espanya contra el feixisme, com la lluita entre ells mateixos.

L'INDEPENDANT. — Publica exacta la informació de «Le Matin», la qual indica que, com sempre, el diari

L'OEUVRE (radical). — En el seu editorial diu que molts amics dels antifeixistes espanyols es pregunten com ha estat possible la revolta que s'ha produït a Barcelona mentre a Madrid, a Euzkadi i al front Sud les forces antifeixistes mantenen a ratlla l'enemic. Malgrat tot, però, sabem que el Govern ha pogut ja restablir l'ordre i que els obrers han tornat ja al seu treball. Esperem que serà l'última vegada que haurem de lamentar una situació com la que ha travessat Catalunya i que tant mal ha fet a la causa antifeixista, al mateix temps que l'esforç de totes les forces és reclamat al front que l'enemic pressiona ferotgement.

LE POPULAIRE. — Els fets ocorreguts a Barcelona s'han produït com a conseqüència de l'última crisi de llarga durada travessada pel Govern de la Generalitat.

Parla finalment de la formació del nou Govern provisional i diu que a pesar de tot això, s'ha d'anar més lluny, fins a la concentració de tots els esforços a fi que l'exèrcit republicà unificat pugui sortir a la reconquesta d'una Espanya deslliurada per sempre del feixisme. Aquestes lluites entre germans, en el moment d'una ofensiva, no es poden tolerar de cap de les maneres, ja que comprometen seriosament les perspectives d'una victòria total antifeixista.

ANGLATERRA: Hi havia elements trotsquistes

THE MANCHESTER GUARDIAN. — Un corresponsal especial del diari a Barcelona explica en una llarga informació els fets ocorreguts a la nostra ciutat. Posa de relleu el fet que mentre les forces al costat del Govern de la Generalitat es mantenen unides en la seva lluita, els anarquistes estaven dividits. Afegeix que les organitzacions que s'han alçat contra el Govern comprenen gran nombre d'elements trotsquistes. A continuació dóna compte de la manera que es va produir la rebellió i acaba dient que a l'hora d'escriure la informació la normalitat ha quedat restablerta a Barcelona i que els ciutadans s'han reintegrat ja al treball.

DAILY HERALD. — En encarregar-se el Govern de València de l'Ordre públic de Catalunya, segurament haurà acabat el moviment provocat per l'atacament trotsquista ajudat pels monàrquics. A continuació el diari es limita a donar les notes oficials i diversos

telegrams que, per no haver estat confirmats, s'han d'acollir amb la més gran reserva. Entre aquestes notícies hi ha la que una columna anarquista havia deixat el front d'Aragó per traslladar-se a Barcelona a fi d'ajudar els elements de la F. A. I., cosa no confirmada.

MADRID:

Tothom al costat del Govern i enfront dels provocadors

CLARIDAD. — L'enemic està encara per vèncer. L'enemic el tenim a molt pocs quilòmetres de nosaltres. S'imposa, doncs, serenitat i sensatesa. I junt a ambdues, una autodisciplina capaç de desemmarcar tots els agents del feixisme, eliminant-los absolutament. Perquè la insensatesa, que tant es practica per alguns, és molt propra, i de vegades va de parella amb la traïció.

INFORMACIONES. — El Govern té totes les assistències que necessita. Està revestit de la màxima autoritat. Cap provocador no pot invocar el nom de partits ni de sindicals que, en bloc compacte, actuen al costat dels Poders públics.

Mentre Euzkadi i Madrid passen per hores d'heroica lluita i d'angoixós sacrifici, els que intentessin utilitzar a la reraguarda les armes que no volgueren o no saberen emprar als fronts serien senzillament facciosos, mereixedors de l'escamot d'execució.

POLITICA. — S'han produït fets lamentables. Cal que siguin els darrers. El poble així ho demana, i els combatents de veritat ho exigeixen com un imperatiu categòric. És possible que en alguns casos l'exemplaritat de la pena no es pugui defensar. Però les circumstàncies en què vivim solliciten justícia exemplar que faci impossible la repetició de fets com els que lamentem.

Amb la mateixa energia amb la qual els nostres soldats lluiten amb l'enemic cal lluitar contra els provocadors i els espies encasellats a les nostres línies i contra tots aquells que, sense voler o volent, es comporten de fet com autèntics servidors del feixisme.

AHORA. — Els joves que vessen llur sang generosament en aquesta guerra a mort contra el feixisme, els joves que tornen de les trinxeres després d'haver estat dies i dies lluitant abnegadament, posant a prova tota llur capacitat de sacrifici, no poden permetre ni un sol moment més que a la reraguarda puguin ésser assassinats llurs germans pels agents del feixisme. Si cal, ells donaran llur sang novament al costat del Govern, fins a estrangular per sempre els que tracten d'apunyalar la victòria per l'espallat.

EL LIBERAL. — Tota prudència, tota tolerància, tota sensatesa és poca avui per a no posar en difícil situació el Govern del Front Popular, fidel expressió de la voluntat antifeixista del

nostre país, al qual tots devem respecte i obediència i al voltant del qual ens hem d'agrupar sense distinció de matisos ni d'ideologies, per a ajudar-lo amb eficàcia, prestant-li obediència i col·laboració, ja que ajudar-lo és tant com defensar-nos nosaltres mateixos de les urpes de l'invasor.

LA LIBERTAD. — Per la nostra part insistim també en la condemna dels traïdors venuts al diner del feix a favor dels estrangers, dels invasors, dels que voldrien junyir-nos en l'esclavitud i en la deshonra.

Però no som nosaltres, ni és tampoc el moment, els cridats a jutjar llur vil·lesa. Hi ha uns milers d'homes als fronts — els que lluiten a Astúries, a Andalusia, al País Basc, a Madrid — que interpretaran demà la justícia immanent del poble i de la República. Ells, que compten ara amb tota la nostra admiració, assenyalaran aleshores els traïdors i els infligiran el càstig oportú a la plaça pública. Actuem entretant amb serenitat i continuem la línia de la nostra unió davant el feixisme i al costat del Govern.

EL SOCIALISTA. — El que ha succeït és bastant greu perquè ens posem a fer un seriós examen de consciència. Bé estan — i les subscribim de dalt a baix — les notes condemnatòries dels Comitès regionals de Catalunya que representen la C. N. T. i la F. A. I. Però els incontrolats són molts, massa perquè sortim del pas amb un manifest més retent culte retòric a la disciplina. A aquests incontrolats, amb els quals ha tingut ocasió de topar tothom que ha viatjat per terres de Catalunya, algú els ha lliurat el carnet que els servia d'empar, i algú els ha lliurat les armes que esgrimien — quan l'enemic ens ataca més durament! — contra el Govern de la República; i algú, suposem, els donaria la consigna de sublevar-se en nom d'uns principis revolucionaris que estan deshonrant des de fa molts mesos. Era aquesta el part de llurs afanyos? Era aquesta la contribució que ens oferien per a la victòria? Fan bé els Comitès regionals de la C. N. T. i de la F. A. I. en recusar irradament el moviment subversiu de Catalunya. Fan bé, perquè en això va implícit llur decòrum. Però si no estan «disposats que ningú no especuli amb llurs organitzacions», comencin, que és el que té interès per a ells i nosaltres, per evitar-ho.

BELGICA: Hem de lamentar l'ús que en faran Roma i Berlín

LE SOIR (conservador). — A Madrid i a València els republicans i els socialistes han aconseguit obtenir disciplina en l'exèrcit; això, però, no ha estat possible a Catalunya, ja que malgrat haver sortit del Govern els trotsquistes hi han quedat els anarquistes, que s'han vist impotents de controlar determinats elements que es trobaven inclosos en la seva organització. El que ha passat a Barcelona donarà un terrible argument a aquells que pretenen que seria un gran perill deixar establir un poder revolucionari i proletari a l'altre costat del Pirineu. Hem de lamentar igualment l'ús que de tot això farà l'eix Roma-Berlín.

AQUEST NUMERO
HA PASSAT PER
LA CENSURA

MIRANT A FORA

UNA NOVA CAPITULACIÓ DAVANT FRANCO

Per GABRIEL PERI

En la història de les grans capitulacions de les potències democràtiques davant el xantatge del feixisme internacional, la decisió presa l'11 d'abril pel Govern britànic, farà època. Aquesta decisió constitueix en tots els casos la manifestació oberta de la complicitat britànica amb la rebel·lió espanyola.

De què es tracta en efecte? Bilbao és, des de fa algunes setmanes, objecte d'una pressió extremadament activa per part de les forces rebels per terra. A més, al llarg de la ciutat creuen les unitats rebels. Ací s'imposa una primera observació. Les forces anomenades rebels que amenacen d'aquesta manera Bilbao per terra i per mar són forces estrangeres. Són efectius de l'exèrcit alemany, els que acompanyen per terra el general Mola. I per mar, els navilis disfressats d'Almirante Cervera o Canarias, són unitats alemanyes o italianes.

Els agressors de Bilbao són exèrcits i flotes estrangeres als quals França i la Gran Bretanya han deixat instal·lar-se a les aigües i sobre el territori espanyol. Els defensors de Bilbao, per contra, han estat privats per França i per la Gran Bretanya dels mitjans de defensa militar que els eren necessaris. Es aquesta criminal injustícia que ha estat batejada amb el nom de no intervenció. A pesar d'aquesta injustícia, Bilbao organitza la seva defensa. Però és necessari també que no sigui condemnada a la fam. Era necessari assegurar el seu proveïment. Cap regla de la no intervenció prohibia fins ara el proveïment en queviures a les ciutats republicanes. El Govern del senyor Baldwin acaba de decidir que aquest proveïment és contrari a la no intervenció. No és prou per a la Gran Bretanya que els homes hagin estat condemnats a oposar llurs pits als tancs de Hitler i Mussolini. L'Anglaterra conservadora exigeix que Bilbao mori de fam. Reunit en sessió extraordinària el Gabinet anglès, l'11 d'abril, ha acordat, en efecte, que Bilbao estava bloquejada per vaixells rebels, i que els vaixells mercants britànics no havien d'intentar penetrar a les aigües territorials espanyoles sota la protecció de les unitats militars. La Gran Bretanya renuncia a la llibertat del seu tràfic comercial. El pretext invocat pel Govern de Sa Majestat, és ridícul. El govern base ha negat l'eficàcia del bloqueig rebel. Ha afegit que les forces lleials navals que es troben a les aigües territorials d'Espanya estaven en condicions d'assegurar la protecció i la seguretat dels vaixells britànics que s'apropessin a Bilbao. Adhuc sense aquesta declaració el senyor Baldwin sabia que la seva decisió només podia aportar als rebels el concurs més poderós que hom pugui imaginar-se. Sabent-ho, el Gabinet britànic s'ha col·locat, no obstant, al costat de l'agressor contra la víctima. Bastarà des d'ara que el bloqueig d'un port espanyol sigui reputat eficaç perquè el pavelló de la Home Fleet cessi de mostrar-se allí. Puix que — i no hi haurà necessitat d'insistir massa en això —, la decisió presa en el que fa referència a Bilbao interessa a tots els ports republicans d'Espanya. El senyor Baldwin ha lliurat a Franco carta blanca. L'avantatge que acaba d'obtenir del Foreign Office per a Bilbao, li serà demà concedida per a Barcelona i València.

No cal oblidar que el pla de control preparat pel Comitè de Londres preveu el control de la costa governamental per unitats alemanyes i italianes. En aquest cas, bastarà que els vaixells italians o alemanys es disfressin amb el nom de Canarias o Almirante Cervera perquè el bloqueig de Barcelona i el bloqueig de València sigui reputat com eficaç i perquè la flota de S. M. s'aparti d'aquestes zones perilloses.

Es necessari anomenar les coses pel seu nom: La decisió del Gabinet de Londres, diguin el que vulguin els Cambrone, els Eden, els Baldwin, posa fi a la no intervenció. Aquesta decisió obré l'etapa de la intervenció britànica a favor de Franco.

Aquesta decisió arriba en un moment que, contràriament a les seguretats que es deia que havien estat donades per Itàlia, el Govern de Roma continua les seves trameses d'armes i les seves trameses d'hommes al territori espanyol. La Itàlia de Mussolini, a pesar del que vulguin pretenir els intèrprets del Quai d'Orsay i del Foreign Office, no ha renunciat a la seva aventura. Des de fa més d'una setmana, una campanya de premsa extremadament violenta és dirigida per Virgini Gayda contra França. Basant-se sobre falses informacions de la premsa feixista francesa, França és acusada de violar l'acord de no intervenció. I Itàlia declara que, en aquestes condicions, ella

no està obligada a respectar la paraula donada. No cal dir que el Quai d'Orsay ha recomanat que es guardi silenci sobre aquesta campanya, i que Lord Cambrone, interrogat als Comuns, ha simulat no haver llegit els periòdics italians.

L'Alemanya hitleriana havia estat presentada per la premsa de París i Londres, com desinteressant-se de l'empresa espanyola. Se sap que M. Delbos havia comès la boja imprudència de demanar a Hitler que exercís la seva «influència moderadora» sobre Mussolini. Però, lluny de desinteressar-se de l'assumpte espanyol, Alemanya acaba d'enviar a Burgos el principal lloctinent del doctor Ley, Claus Selzner, encarregat d'implantar i desenvolupar a Espanya els mètodes del nacional-socialisme.

Des d'aquest moment, la resolució del Gabinet Baldwin assumeix el caràcter terrible d'una adhesió britànica als projectes de conquesta italians i alemanys a la conca de la Mediterrània. El perill que presenta aquesta política per a la seguretat de la Gran Bretanya havia estat no obstant clarament exposat el 25 de març a la Cambra dels Comuns pels oradors de l'oposició: «Nosaltres anem a permetre a Mussolini d'estar en

(Passa a la pàg. 9)

Espitllera

Hitler i Landsbury

Altre cop ha tornat a aparèixer en el sòl d'Europa aquella mena d'espectacle anglès que és Landsbury, laborista ultrapacifista del tipus del pacifisme suïcida.

Landsbury, després d'una cancelleria, anirà a l'altra a veure a Mussolini. Ha volgut entrevistar-se primer amb el Führer i després amb el Duce. Els va a parlar—o, sarcasme!—de la pau. Ací és on es veu tota la psicologia del caràcter anglès. Landsbury és un element del laborisme ja passat de moda, però amb tota aquella aurèola de cosa antiga, amb pàtina. Les coses antigues mai no poden ésser toçades per mans profanes; les mans que examinen un objecte vell han de saber donar-li un valor. Landsbury s'ha cregut, i el més curiós és que alguns anglesos també s'ho creuen, que en parlar a una persona com Landsbury, Hitler se sentiria un ferm defensor de la pau, tal com ell mateix diu. Altra volta ha sortit el pacifisme suïcida.

Hitler ha dit que ell col·laboraria en una conferència econòmica cridada per alguna figura com Roosevelt.

Però avui, Hitler ja no és cregut en res. Ell ha volgut parlar d'una sèrie de coses, que desmenteixen el seu comportament, amb l'haver trencat amb el Tractat de Versalles i el Pacte de Locarno, com així mateix amb el Concordat amb el Vaticà, que de fet ja no existeix.

Roosevelt ha contestat, sota aquest panorama, que hi ha països que s'armen per a llur defensa i altres per a l'agressió, i que ell accepta el primer armament, i que per ara no pot creure en un país que forma part com a belligerant en la lluita ibèrica.

Hem de tenir en compte que avui tots els països, fora d'Itàlia, que lluitaven units en la gran guerra, estan contra Alemanya a causa de la seva mateixa política.

Hitler té pànic de la crida que ha fet Anglaterra a favor de la seguretat col·lectiva. I a base d'això hem de veure com França ha d'anar lligada a Anglaterra, puix que sols cal recordar allò que Hitler va escriure en la seva obra «Mein Kampf» (La meua lluita) referent a França:

«Mentre l'etern conflicte entre Alemanya i França quedi limitat a la defensa alemanya contra el perill d'una agressió francesa, aquest últim no desapareixerà, tot i que de segle en segle Alemanya anirà perdent la seva posició.

Fins que a Alemanya no s'hagi comprès això, és a dir, que la voluntat de viure de la nació alemanya no s'ha de limitar únicament a una defensa passiva, sinó a una explicació final i a la batalla decisiva contra França que permeti a Alemanya la realització dels seus desitjos, fins llavors no es podrà acabar amb les baralles estèrils entre nosaltres i França, amb la condició, no obstant, que Alemanya no vegi en efecte amb l'ensorrament de França, només que un mitjà perquè el nostre poble pugui finalment portar a terme una expansió «possible». (Pàg. 767).

I amb referència als pobles d'Orient d'Europa:

«Si es vol obtenir terreny i base a Europa, només es pot realitzar a costes de Rússia, en el qual cas el nou Reich haurà d'emprenar novament la croada dels antics cavallers perquè, amb l'espasa, Alemanya pugui donar la terra a la rella alemanya i a la nació el seu pa quotidià.» (Pàg. 154).

Es que els pobles poden creure en la sinceritat de Hitler?

Ara demana i crida a favor de la pau, després del fracàs de les seves armes a Ibèria. Parla i sosté converses amb pacifistes com Landsbury i ell té empronats als seus camps de concentració, els veritables pacifistes.

Es que creu, diem nosaltres, que els països se l'escolliran per a ajudar-lo a armar-se i després amb llurs mateixos elements fer-los la guerra? El món té la paraula.

RAMON PINYOL

Stephen Spender creu en la nostra victòria

LES FORCES AERIES POPULARS SON JA MES EFICACES QUE LES ITALO-ALEMANYES DE QUE DISPOSEN ELS FACCIOSOS

L'excel·lent escriptor Stephen Spender, avantatjosament conegut als medis literaris i populars, al seu retorn de Londres, després del seu viatge a Espanya, ha publicat al «Daily Worker» el següent article:

«El nombre de pilots espanyols augmenta constantment, i la transformació de les forces de l'aire és encara més espectacular que la de l'Exèrcit. Els pilots amb què compta el Govern són espanyols, i en totes llurs activitats tenen l'orgull del nominat. El nom de llur líder, Cisneros, a penes ha estat esmentat en la premsa espanyola; cap elogi especial no assenyalat al públic el nom de cap pilot. En referir les gestes de l'aire els periòdics espanyols parlen de «la nostra heroica aviació», però mai no esmenten els seus herois. No obstant, el valor d'aquests és enorme.

El desenvolupament d'aquesta extraordinària organització, que instrueix els pilots ràpidament i forma una força aèria cada vegada més considerable, està íntimament lligat al caràcter del coronel Hidalgo de Cisneros, un dels espanyols més interessants que he conegut. Malgrat el seu cabell blanquinós, té un aspecte juvenívol. És prim i atlètic. El seu rostre denota una gran serietat i honradesa.

Quan el vaig conèixer, vestia ganata blava de mecànic, amb els distintius de la seva categoria i arma. Està mancat d'afectació i sent una cordial camaraderia envers els pilots, amb els quals conversa sobre vols.

Em parlà primerament de la seva amistat amb el poeta Rafael Alberti. Després deixà la poesia per ocupar-se de la guerra. Digué que les forces de l'aire del Govern són ja més eficaces que les italo-alemanyes de què disposen els rebels, contra els quals lluita. Descomptant llur limitació numèrica, són de les més capacitades entre les europees, i el restant d'Europa ha de tenir en compte que quan el Govern hagi guanyat la guerra, la República espanyola, que disposarà d'una indústria d'armaments nacionalitzada i de diverses fàbriques d'avions, al seu territori, serà una de les potències de l'aire més fortes del món, i un poderós aliat de la democràcia.

L'EFICÀCIA DELS BOMBARDEIGS AERIS SOBRE UN EXERCIT DE MASSES, QUEDA PROVADA A GUADALAJARA

El meravellós èxit de les forces de l'aire del Govern espanyol no és una fantasia per a la propaganda. Quan vaig recórrer les trinxeres de Morata, els soldats em repetiren innumbrables vegades les mateixes narracions: «Els avions de bombardeig enemics volien volar sobre les línies lleials, on ja tenien l'experiència de la més terrífica sensació que una guerra moderna pot produir, i aconseguíem mitjançant vols sobre unes ciutats obertes. De sobte, els caces del Govern, ràpids, velocíssims, apareixien i no solament descrivien cer-

cles estrets entorn dels avions enemics, sinó que aconseguíen majors velocitats que els caces rebels, als quals perseguíem amb fortuna.»

Aquestes batalles aèries són tan meravelloses i excitants que a les trinxeres d'ambdós bàndols s'atura el foc per tal de presenciar l'espectacle. Res: no ha contribuït tant a aixecar la moral de les tropes del Govern com les victòries de les seves forces aèries. Quan els caces escometen l'enemic, és gairebé impossible impedir que els soldats, plens de joia, surtin fora de les trinxeres.

La batalla de Guadalajara ha demostrat, amb major evidència que qualsevol altra de les hagudes en les guerres modernes; l'eficàcia d'un bombardeig aeri sobre un exèrcit de masses. Els bombarders lleials descendien sobre les forces italianes i produïen en elles el pànic més absolut. Segons les mateixes autoritats militars, que simpatitzen amb els feixistes, la derrota italiana fou tan absoluta i tan vergonyosa com la de Caporetto, en la Gran Guerra.

LA PSICOLOGIA DEL POBLE ESPANYOL HA EVOLUCIONAT D'UNA MANERA TRANSCENDENTAL

Abans de la sublevació, Cisneros fou agregat militar a Roma. Somreia en ensenyar-me fotografies en les quals està al costat de Mussolini en ocasió d'efectuar-se maniobres militars. Com moltes altres persones d'elevada categoria en l'Exèrcit, considera més enemics els alemanys, i menysprea les forces feixistes italianes. Tot el feixisme romà, des de Mussolini fins el darrer «camisa negra», és un enorme «bluff», i la batalla de Guadalajara ho ha posat per primera vegada de relleu.

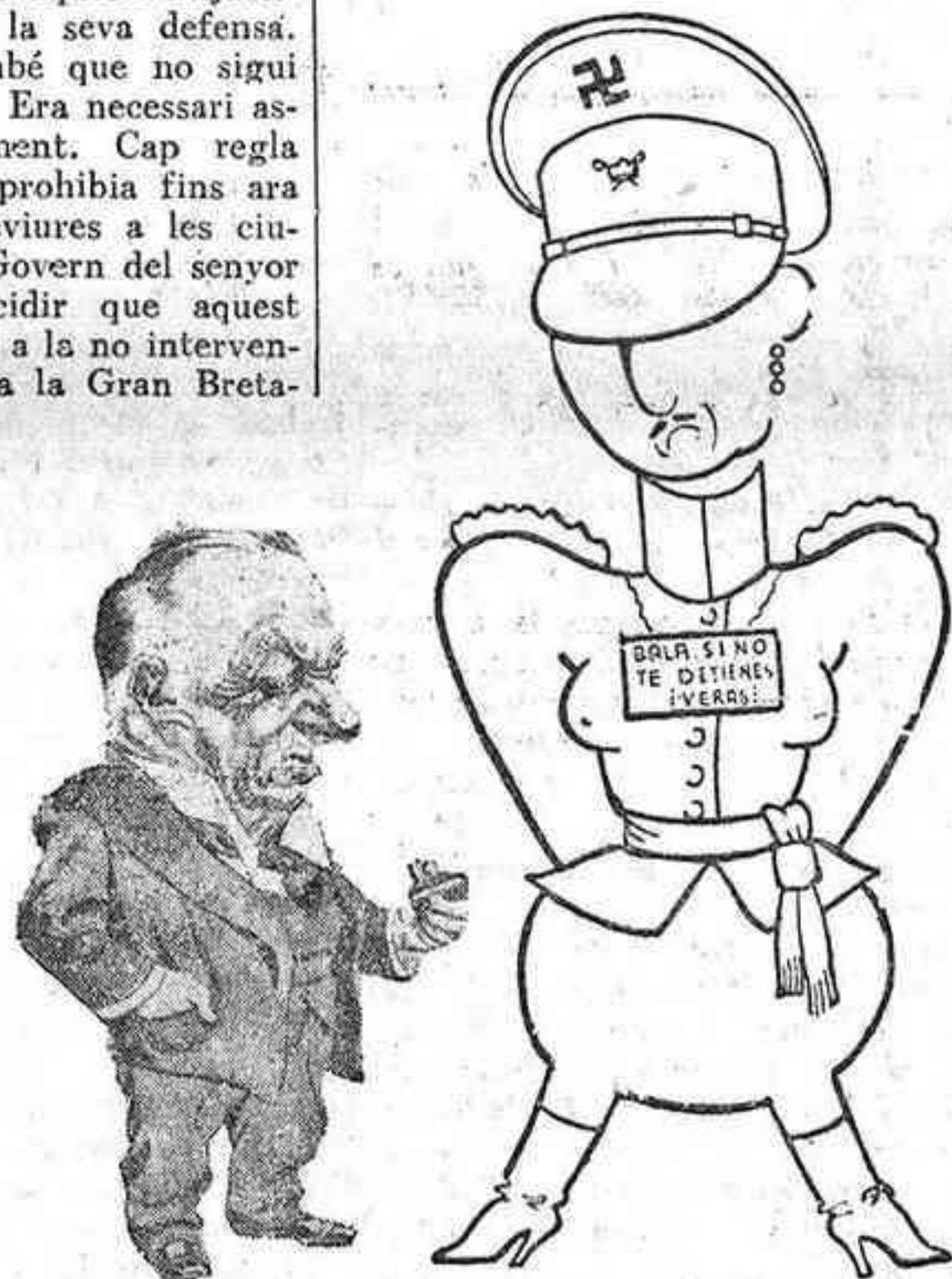
Molts espanyols m'han demanat que els desxifri la política britànica. Per a ells Anglaterra està en millor posició que qualsevol altre país per a desplaçar el «bluff» italià que l'amenaça a la Mediterrània.

Cisneros, després de la guerra, tindrà un lloc en la Història espanyola, i, al meu entendre, simbolitza el nou tipus humà que ha estat posat de relleu en l'Espanya republicana.

Cal tenir present que s'ha verificat un canvi rotund en la psicologia dels espanyols de la nova generació. Els alemanys i italians s'imaginaren que se les havien d'heure amb un país pintoresc, format per camperols bruts i aristòcrates decadents, units entre si per un cert orgull racial. Però s'han equivat per complet.

La mentalitat del poble espanyol ha evolucionat d'una manera transcendental. No es pot parlar amb cap vell camperol o treballador i després amb els joves sense comprendre que un abisme de segles separa les generacions que viuen actualment a Espanya. La conquesta dels pensaments joves és ara impossible, la qual cosa és un dels elements determinants de la victòria. Així ho afirmava Cisneros mentre contemplàvem un gran mapa mural d'Espanya: «No ens passaran mai.»

L'extraordinària realització de les forces aèries populars demostrarà d'una manera definitiva que Franco no podia guanyar la guerra.»

RICI GOLOSO PURGANT DELICIOS

CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 44 Telèfon 41655

NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **Gragees potencials del Dr. Soivré** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigens, fatiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

LES GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRE

més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tan físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per a reprendre's sovint i amb el màxim resultat, i s'arriba a l'extrema vellesa sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta prendre un flascó per a convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i trametent 0'25 ptes. en segells de corren pel franquèig a Oficines Laboratori Sokatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

LA VIDA ECONOMICA

L'ECONOMIA DIRIGIDA

Cap a la meitat del mes d'abril, se celebrà a París la Conferència dels tècnics, convocada per la direcció de la Federació sindical internacional, per a discutir les qüestions de l'economia dirigida. Això ens obliga a examinar seriosament aquestes qüestions.

Durant els cinc o sis últims anys, l'elaboració i la discussió de projectes per a una economia dirigida, han arribat a ésser la gran moda als països anglosaxons. Els sindicalistes, els socialdemòcrates, els homes polítics burgesos radicals (el «trust dels cervells» de Roosevelt) s'entusiasmen amb l'economia dirigida. Les causes d'aquest fenomen, són les següents:

a) El gran èxit de la realització del pla quinquennal a la Unió Soviètica;

b) Els forts cops que la crisi econòmica cíclica que ha esclatat el 1929, ha donat als treballadors de tots els països capitalistes.

Es així com ha nascut la idea de copiar l'economia d'acord a un pla, tal com es practica a la U. R. S. S., però sense enderrocar l'ordre capitalista existent. Les consignes de «capitalisme dirigit», d'una «economia dirigida al si del capitalisme», han pres una força atractiva major quan l'atur ha estat major, degut a la crisi; a mesura que un nombre cada vegada major de petites existències independents eren destruïdes per la crisi. Heus ací la raó oficial de la posició presa pel VI Congrés de la F. S. I., celebrat a Brussel·les el 1933, a favor de l'economia dirigida.

Hem de concedir una atenció tant més sostinguda a les conferències de la F. S. I. sobre l'economia dirigida, com més alguns caps d'extrema dreta de la socialdemocràcia, fan, a propòsit d'això, una demagògia sense escrúpols. De Mann juga sota aquest aspecte un paper dirigent; fa la propaganda a favor d'una lluita pel seu «Pla de Treball», destinada a substituir la lluita econòmica pel millorament de la sort dels obrers; oposa el seu pla de treball, en tant que una nova via per al pas pacífic al socialisme, a la via de l'enderrocament revolucionari de la dominació de la burgesia preconitzada pels comunistes; però, en realitat, De Mann ha abandonat el seu pla tan aviat com se li ha ofert la possibilitat d'arribar a ésser ministre d'un Govern de coalició.

La demagògia de l'economia dirigida, com a mètode d'una evolució pacífica del capitalisme al socialisme, ha trobat també accés als medis dirigents de la F. S. I. Es així com Schevenels, el secretari general de la F. S. I. escriu a *Le Mouvement Syndical International* (editorial del número del primer d'abril, del 1935, pàgina 1):

«Sense exigir expressament la supressió del capitalisme com a sistema econòmic, aquesta acció pel pla de treball arriba pràcticament a arrencar, tros a tros, posicions cada vegada més importants i més decisives a la dominació capitalista.»

La demagògia de l'economia dirigida serveix també per a refrescar la vella concepció reformista de la possibilitat de transició progressiva i pacífica al socialisme; aquesta vella teoria antimarxista dels reformistes, a la qual, durant els últims anys, la destrucció de la llibertat d'organització i de la llibertat democràtica dels obrers a Alemanya i a Àustria pel feixisme, i el treball de propaganda dels comunistes han fet perdre una bona part de la seva força d'atracció sobre els obrers del món.

Schevenels i altres reformistes, en presentar la propaganda a favor dels plans de treball com un mètode decisiu per a «arrencar tros a tros les posicions més importants i més decisives a la dominació capitalista», fa una demagògia perillosa i irresponsable.

Les «posicions decisives» de la burgesia són la seva propietat privada dels mitjans de producció, el poder que té sobre l'aparell de l'Estat: els tribunals, l'administració, l'exèrcit, la policia, la gendarmeria, els presoners, etcètera... per defensar la seva propietat privada; són dues coses en una, asseguren la seva dominació econòmica i política, la possibilitat d'exploitar els obrers i els treballadors en general. Fer creure als obrers que és possible realitzar l'economia dirigida, arrencar per mitjans pacífics totes les «posicions decisives» a la burgesia, no solament sense conquistar l'aparell de l'Estat, sinó sense destruir-lo i sense reconstruir-lo sobre una base revolucionària, com a sistema soviètic, és o bé una il·lusió perillosa, o bé demagògia cons-

cient. Mentre la burgesia disposi de l'aparell de l'Estat, no es deixarà arrencar cap posició econòmica decisiva. «L'ECONOMIA DIRIGIDA», ES EN GENERAL POSSIBLE SOTA EL CAPITALISME?

Si s'entén per «economia dirigida», com ho fan De Mann, Schevenels i altres, una forma de pas del capitalisme al socialisme — meitat capitalisme, meitat socialisme — amb el manteniment de la dominació de la classe burgesa, aquesta economia és purament i simplement impossible.

Són possibles intervencions del capitalisme, per mitjà d'un pla econòmic, en el curs de l'economia capitalista?

Innegablement, no solament són possibles, sinó que fins indispensables en algunes situacions històriques, en interès del manteniment de la dominació de la burgesia.

«L'economia dirigida» sota el capi-

Per E. VARGA

talisme ha assolit el seu major desenvolupament durant la guerra mundial, quan a Alemanya especialment, la distribució de les matèries primes, dels mitjans de transport, dels queviures i de la mà d'obra s'efectuaven «d'acord a un pla». Per això alguns socialtraïdors com Lensch, han tractat d'enganyar els obrers qualificant l'economia de guerra d'Alemanya, de «socialisme de guerra». Els fins d'aquesta economia dirigida, eren durant la guerra: mobilitzar tots els recursos del país per a la guerra imperialista (fins i tot, anant en alguns casos en contra dels interessos d'alguns capitalistes), esclavitzar els obrers, tirar sobre els obrers el pes de la guerra. «El paradís per als capitalistes, l'infern per als obrers», és així com ha qualificat Lenin l'economia dirigida del temps de guerra...

En el moment que l'última crisi estava en el seu punt més baix, hi ha

hagut en molts països importants intervencions econòmiques de l'Estat capitalista, per mitjà d'un «pla»: les mesures de Roosevelt són típiques sota aquest aspecte. Aquestes mesures tenien el doble objecte de salvar, amb ajut dels milers de milions de l'Estat, les grans empreses capitalistes a les quals la crisi dels crèdits amenaçaven amb el desastre; per altra part, tenien la finalitat d'ofegar el descontentament dels obrers i grangers.

Però a mesura que la burgesia americana, venent la crisi econòmica, sentia que el terreny es feia novament ferm sota els seus peus, suprimí de nou tota «economia dirigida», com una desferia inútil.

Actualment, existeix a Alemanya i a Itàlia una «economia dirigida» de gran envergadura amb vistes a la guerra. S'escatima cada vegada més, «d'acord a un pla» sobre l'alimentació, els vestits dels treballadors alemanys, per preparar al màxim els recursos del país

amb vistes a preparar una gestió de robatori contra els països veïns i contra la Unió Soviètica. «Canons en lloc de mantega!», aquesta és la cançó de l'economia dirigida, a l'Alemanya d'avui... Veiem també que l'economia dirigida sota el capitalisme ha estat realitzada sempre en benefici de la gran burgesia, i no podia ésser d'altra manera, tenint en compte que l'Estat està a mans de la burgesia.

No és per atzar que la discussió sobre l'economia dirigida, es reanimi, avui, el 1937. Malgrat que els negocis de la burgesia siguin excel·lents en un cert nombre de països: Anglaterra, als Estats Units, Països Escandinaus, la burgesia tem que la bona marxa dels negocis no degeneri en un proper esdeveniment en un «boom» i no s'acabi per una dura crisi. D'aquí el desig pietós, però irrealitzable — entre els economistes burgesos i els caps reformistes — d'evitar el desfermament d'una nova crisi amb l'aplicació d'un pla d'economia.

Aquest pensament, que és possible evitar la crisi per mitjà de l'economia dirigida, ha estat defensat obertament per Schevenels en un recent article publicat al Butlletí de la F. S. I. (número del 9 de març del 1937).

L'experiència de l'última crisi ha demostrat que les intervencions de l'Estat poden, sens dubte, salvar de la desfeta les empreses capitalistes, però no poden aturar la crisi.

L'experiència ha demostrat també que alguns partits socialdemòcrates se serveixen de l'agitació a favor de l'economia dirigida, solament com un mitjà de desviar els obrers de la lluita per les seves reivindicacions immediates i que ni ells mateixos no prenen seriosament la lluita pel seu pla. Quin escàndol fou fet pel Partit Obrer belga respecte al «Pla» de De Mann! El resultat ha estat que la direcció del P. O. B. ha abandonat aquest pla de treball en el moment que se li oferí l'ocasió d'entrar en un govern burges de coalició. Avui, De Mann i Spaak fan, no solament la política de la burgesia, sinó fins una política prohibitoriana. El famós «Pla de Treball», que havia de realitzar-se «l'atac» contra la pròpia estructura del capitalisme, s'ha deixat a un costat. El seu autor, De Mann, administra les finances del seu país en qualitat de mandatari de la gran burgesia belga.

Nosaltres no ens fem il·lusions sobre la possibilitat d'un «capitalisme dirigit» segons un pla. Però sostindrem amb els obrers socialdemòcrates les reivindicacions d'un pla econòmic que respongui als interessos immediats del proletariat; la setmana de 40 hores, els treballs públics finançats per un impost sobre les riqueses, en general, la intervenció de l'Estat per desenrotllar, «segons un pla», la política social en benefici dels obrers. Hi ha aquí un terreny immens. L'empleu de la força de treball dels obrers s'efectua d'una manera essencialment caòtica, sense pla, segons els interessos particulars de cada capitalista. Dones i nens són col·locats amb sous baixos per al treball més penós, mentre que milions d'obres cerquen lloc en va. Un atur prolongat fa perdre la seva capacitat professional a nombrosos obrers! Sovint, obrers de més de 40 anys, no troben ja treball! A les «regions de misèria» d'Anglaterra, els joves en atur ocupen el lloc dels seus pares, sense treball des de fa bastants anys! Lluitar «d'acord a un pla» per la supressió d'aquestes plagues, imposar les lleis socials, dirigir la classe obrera en les seves lluites pel millorament de les seves condicions de treball: aquesta ha d'ésser la tasca de la F. S. I. i de totes les organitzacions de la classe obrera.

Però la lluita victoriosa per la realització de reivindicacions contingudes en diferents plans i responcant a l'interès dels obrers, no és possible més que si tota la classe obrera lluita per elles en les grans accions unificades; més que si es posa fi d'una vegada per a sempre, a tots els sindicats afiliats a la F. S. I., a la tàctica de divisió de la classe obrera, especialment a la tàctica d'expulsió dels comunistes, a l'apartament dels milers militants sindicals comunistes dels llocs dirigits, i això perquè són comunistes. L'immens desenrotllament dels sindicats francesos després de la seva fusió, gràcies a la col·laboració fraternal dels camarades socialistes i comunistes, demostra clarament el camí a totes les altres organitzacions de la F. S. I.

EXPERIENCIES CAPITALISTES

Per M. SERRA I MORET

Una de les lliçons més útils dels nostres dies és l'observació de les reaccions produïdes en el cos social a conseqüència de les fluctuacions econòmiques. Si ens mantenim en posició objectiva i neutral podrem arribar a conclusions desproveïdes de dogmatisme i coneixerem millor la virtualitat de les nostres doctrines i llurs perspectives de triomf.

En aquests darrers temps hem tingut ocasió de seguir de prop el procés accidentat de dos fenòmens dissemblants en aparença i coincidents en el fons. Un ha estat la gran experiència americana del president Roosevelt. Quatre anys d'inflació progressiva; augment desconsiderat del deute públic; regulació compulsiva de preus a l'engròs; ordenació de salaris, contractes col·lectius forçosos i obligada col·locació dels sense feina; provatures socialitzants com la famosa del Tennessee Valley; encaïment de trusts i monopolis; préstecs als agricultors i als petits industrials amb un regatge constant de diner que ha fet multiplicar el poder adquisitiu de les masses. Tot això acompanyat de resistències molestes d'alguns estats particulars i de sentències de la Suprema Cort de Justícia que invalidaven decrets, convencions i sobretaxas i neutralitzaven considerablement l'obra econòmica social i jurídica del notable reformador americà.

Es aviat per a fer un balanç definitiu, però és innegable que la crisi ha estat momentàniament superada i que la prosperitat ha renascut a l'Amèrica del Nord. L'ambient torna a sentir-se impregnat d'optimisme, la producció i les xifres que ultrapassen ja les de l'any 1929 i el nombre dels sense feina ha descendit de quinze a nou milions. Per contra, l'especulació rebrota i s'apropia els beneficis del ressorgiment econòmic, la lluita social pren aspectes de més violència i la xifra de parats és encara prou alta per a creure que no l'absorbirà la producció creixent. Cal comptar també amb les obligacions del deute públic que gaviten damunt la nova economia, la qual, per ara, no ha trobat ordenació comptable i no la tindrà, segons el President, fins a les darreries del 1938.

Un altre fenomen digne d'observació és la lluita del Govern Blum per no deixar sortir de març el torrent d'inflació i sostenir el poder adquisitiu de la massa. França necessita avui cent milions diaris per despeses i càrregues improductives. La devaluació del franc ha fet asfuir nou capital, però la manca de garanties jurídiques i de solvència comptable manté encara vacil·lant el comerç i la banca de

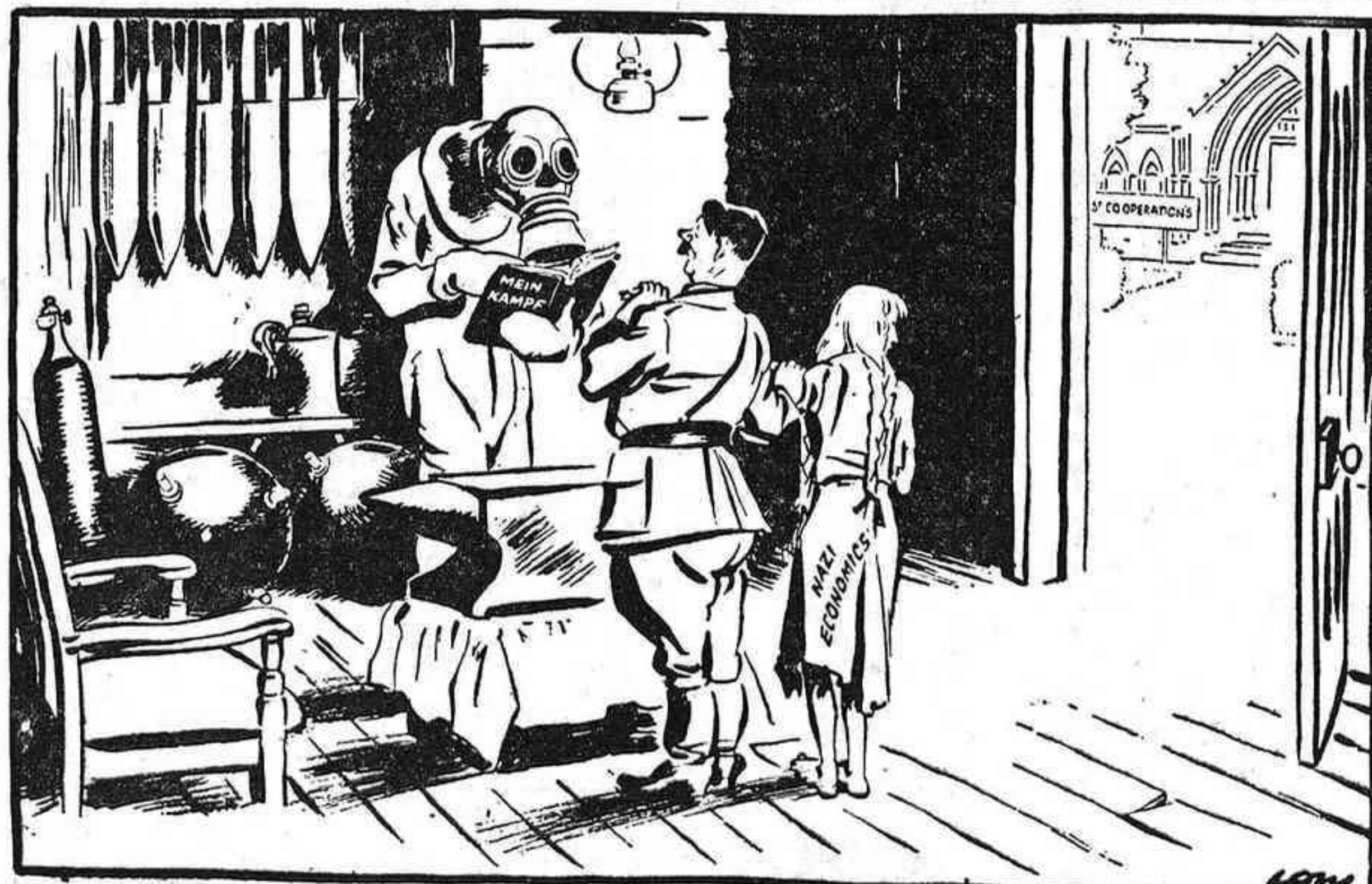
la veïna República. La prosperitat capitalista de França és, però, evident i és tant més de remarcar quan la xifra astronòmica del deute sembla que hauria de fer recular els més audaciosos.

El resultat és que el món capitalista rep a França i als Estats Units noves injeccions tonificadores i el que dos anys enrera semblava un cadàver insepult es galvanitza per a tirar uns quants anys més. Els obrers reben el benefici del treball més retribuït i de llurs necessitats més ben ateses. S'eixampla també l'esfera de les assegurances socials i de la influència política de la massa proletària en les decisions de les dues grans democràcies. No per altra raó es manté al poder el Govern Blum i la victòria de Roosevelt fou en les darreres eleccions aclaparadora. Però per quina raó la burgesia i el capitalisme de França estan cada dia més a l'oposició i la famosa democràcia industrial americana ha lluitat aferrissadament contra Roosevelt?

Vet ací el balanç que volem fer. Blum, socialista, i Roosevelt, demòcrata, «salven» el capitalisme d'una paràlisi medullar i tenen els capitalistes en contra. Blum i Roosevelt beneficien el proletariat només en la proporció ínfima que li correspon dintre el conjunt d'una economia capitalista en plena prosperitat i tenen el suport dels treballadors i gràcies als treballadors governen i poden prosseguir la realització de llurs programes. Qui són els equivocats, els treballadors o els capitalistes?

Pensem-hi. En una democràcia viva les cartes estan damunt de la taula i tothom coneix la que li convé quedar-se. Els capitalistes no s'enganyen ni els treballadors tampoc. Aquests estan segurs de guanyar i els altres estan segurs de perdre. No és l'assaig socialitzant del Tennessee Valley ni la nacionalització de les indústries de guerra a França el que més preocupa la burgesia americana i francesa: és la força política del proletariat, el seu pes específic en la balança decisiva. Es per això que la burgesia no agraeix la perllongació de la seva agonia i detesta la democràcia i es fa feixista.

La violència és l'arma del dèbil i el capitalista afollit la cerca i la provoca cada dia. No vol viure d'almoïna. Vol el domini absolut, el tot o res. Que sigui ell el que provoqui la ruptura, el que encengui la meïxa, el que congrui el caclisme. Ell mateix s'obrirà la tomba i la força autèntica, la gran força humana del proletariat, l'enterrarà pietosament. Vet ací com seran pagats els deutes incalculables de França i dels estats capitalistes: amb un funeral solemne.

SOTA LA LLEI DE «MANTEGA O FUSELLS»
Bada dia els matrimonis són més romàntics. — (D'«Evening Standard».)

LES LLETRES

Un conte d'Oswald Cardona

L'INCENDI

«Tu has de cremar: perquè cremar és viure», li deia un amic. «Tant se val que sigui per l'amor com per l'ambició o una altra cosa; que t'encengui el llamp del cel o el llumí més pobre. La qüestió és que visquis ben inflammat.» I ara recordava aquest consell. Perquè ahir va veure una amiga, i abans-d'ahir també, i l'altre... Tres dies seguits de trobar-la al carrer i de fer junts unes quantes passes. El primer dia fou ben casualment, el segon provocà la casualitat, i el terç, va esperar-la sense dissimular gens. Parlaven amablement, una conversa llisa i agradable. Quan es deixaven procuraven reconstruir-la i estimular-la per a l'endemà. Era una conversa intrascendent; però, per a ell, prenia una força que semblava que li hagués de capgirar la vida. Perquè el record l'abassegava tot.

«Tus has de viure: has de cremar!» I l'amiga li semblava una flama. Només tres vegades d'acostar-s'hi i ja l'havia pres una guspira. I l'acollí joiosament. Aviat es féu una foguera que li destruï la fullaraca dels dubtes i les idees. Va ésser un foc tan intens que no el deixava ocupar d'altra cosa. Només volia atiar-lo: cremar per cremar, que és viure per viure. Sortia un fum d'illusions que era com l'encens, i ell mateix se'l respirava i se'n omplia el pit, i li rabejava el cos. I quan trobava l'amiga les paraules li brollaven roents, com el metall de la fosa...

Viure i cremar: això és el que feia! Sinó que l'amiga es tornava difícil de veure; fugia. Quan es trobaven li deia les paraules més justes, despulades d'emoció i sense afecte. Llavors el seu foc les purificava i el fum les aixecava fins a l'altura de la il·lusió.

L'amiga passà. Feia el seu camí i per uns moments coincidia amb el d'ell. I quan el camí els separava no tingué cap recança: seguí caminant per la seva banda. Deixà un rastre de foc, la resplendor del qual, però, no l'enlluernava.

***

El foc hagué de llanguir perquè per a cremar cal que hi hagi matèria. El minyó tot sol contemplava el seu refredament i, encara, amb despit, esventà les cendres. Tornava a casa més d'hora; s'asseia a la galeria en actitud reposant i meditativa, a prop — per força, que l'espai no donava més — de les plantes raquífiques, orgull de la germana. Ja es feia fosc, l'hora del dubte que no és de la nit ni del dia. S'entretingué prement amb els dits la flor dura i sucosa d'una begònia. L'amiga es perdé com els pètals de la rosa que esfullaren un dia. Ell quedà enganxat, desfet com la flor que ara aixafava.

L'hora era quieta: no se sentia més que els xiscles dels nois jugant al carrer. No els veia. Els anava escoltant i la força de cada crit, encara que fos indefinit per la distància, no perdia l'expressió de joia. De sobte tots els crits s'aturaren perquè un altre soroll se'ls enduia. Un xiulet de sirena que es modulava en l'aire; uns automòbils que passaven furients.

«Els bombers! Algunes cosa viu el

seu esplendor màxim i la volen reduir i sotmetre a la indiferència. Prou que s'hi sotmetria sola!»

Aixecà el cap. Sobre el cel gairebé blau del tot es reflectia una lluminositat rogenca i pujava un fum molt espès. Semblava a prop. De tant en tant, llengotejaven les flames més altes que treien el cap per damunt dels terrats veïns. Quina foguera s'endevinava! Amb aquella llum els estels no es veien, talment cos si s'haguessin amagat per por de cremar-se.

Semblava a prop i el noi sortí al carrer i s'encaminà cap al lloc de la desgràcia. No sabia de cert on s'esqueia, però afanyava el pas per tal com volia ésser-hi d'hora, fins i tot si havia de fer marrades. Des de terra no veia la resplendor que li féu de guiatge i per tant anava dubtant els carrers que emprava. Però caminava amb fe! Travessà la Granvia. Arribà a la Mo-

numental i encara no havia pogut trobar cap senyal exacte. Deu ésser a l'estació: i baixà pel carrer de Marina. Per un buit entre les cases, abans d'arribar al pont, pogué saber la foguera. La veié de lluny i li cresqué la fe d'apropar-s'hi. Passà tot el pont i prengué un altre carrer i en ell se sentí ben segur. No era sol que hi anava. La gent abandonava les cases i les taules parades per sopar i se'n anava a veure el sinistre, com si fos un espectacle qual-sevol. El carrer era una corrua: un èxode en el qual tothom prenia part. Les dones duïen les criatures als braços i caminaven més fatigosament, sota el pes d'elles i el de la pressa i la curiositat barrejades.

***

Ja hi va arribar. Quin efecte! Guàrdies de tots els uniformes contenien els badoes per tal que no fossin un destorb als bombers, que treballa-

ven incansablement. Li costà una mica de prendre bon lloc, però a la fi es posà davant de tothom. Aleshores veié bé les flames: començaven arran de terra i omplien una fàbrica de dos pisos. Les llengües de foc foradaven la teulada i vessaven per les finestres. Que és gran un incendi! Res no és tan viu ni tan temible: «Has de cremar, perquè cremar és viure!» — li digué l'amic. I es complia a recordar-ho ara.

Hi hagué un gran soroll i un xiscle: no se sap què va ésser primer. I desaparegué tot un rengle de finestres. Una dona gemegà més fort i s'omplí els ulls de llàgrimes.

—La meua finestra! Quinze anys de tenir-hi el teler davant! I demà on treballaré, pobra de mi...

Alguns la planyeren. Ell, però, no es commovia. Un foc com aquell, que ho destruï tot, que arrossegés la gent,

que no es reduïu ni per força i que, encara, irradiés de llum... Qui ho pogués ésser!

Se serví de la mateixa llum per a consultar el rellotge. Era tard. A casa devien esperar-lo, ja. Recava, però començà a desfer camí. Hauria pres un flam amb les mans per posar-se'l a dins altra vegada. I s'adonà que la l'hi portava quan després de tres quarts de caminar encara era ben lluny del seu domicili. Volia prendre el foc i era el foc que l'havia pres a ell de seguida. O si no, per què hauria anat al Poble Nou en aquella hora? Sense la fe que se l'havia endut, el camí de retorn era llarg i pesat. Primer cremava; ara era un caliu tot just. Però es tornaria a encendre. No deixaria perdre la fe i aniria a veure el sinistre cada dia. Un foc com aquell no es pot apagar mai.

***

L'endemà ho deien els diaris en la grisor de les columnes destinades a la ressenya dels fets intrascendents, escrits sempre amb les mateixes frases, perquè els fets també eren sempre els mateixos. Llegia: «Gràcies a la tenacitat dels bombers el foc pogué ésser sufocat. — Les pèrdues són, de moment, incalculables. — La fàbrica quedà convertida en un enorme munt de runes.»

Apagat! Completament apagat i fet un munt de cendres. Un incendi tan gran i llanguí com un foc qual-sevol. Les flames s'esvaïren i quedava la cendra. Com el foc de l'amiga — ara tornava a recordar-la —, que passà ràpidament i deixà el llast del record; però ella no hi era.

Viure és cremar. Perquè cremar és fer cendra. Cendra de records, de cansament, de runa o desferres. Tot és igual, que tot passa i fa nosa.

Com un infant que jugués amb la sorra, ell feia clots i figures amb aquella cendra. S'hi rebolevava damunt. En canvi, a la fàbrica ja l'havien esventada per complet. Damunt del sòl maleït s'alçava altre cop l'edifici: quan ell el veié va comprendre'n l'exemple. Un foc com aquell no s'apaga mai! I veia la fàbrica en flames, encara. Ara eren les dones rient a les finestres obertes, eren les peces blanques esteses al vent que volaven sobre el terrat, el crepitat era el soroll rítmic i viu dels telers. Aquest és el foc! — digué. Un foguerol de treball i alegria, cremant sobre les runes de la passió desatemperada.

Remogué els seus records i hi trobà un caliu. Els estimà. La terra dispersà la cendra perquè la tenia damunt. Ell no podia esventar-los perquè els tenia dins, tan aferrats que mai no se'n podria desfer. Però del mateix munt de records treuria estrelles i guspires i s'abrandaria d'enou. L'amiga... — encara era. La buscava i quan la trobés la inflamaria tota. Seria ell qui duria la flama. Llavors, n'estava cert, viurien de nou. «Perquè viure és cremar», que deia l'amic. I és fer cremar fins la cendra.

POESIA

EL VENT EN LA NEU

Ara és el temps que allí a muntanya el vent pren formes de la neu. Encara el sento com s'escanya goles endintre d'aquell freu i en l'alterosa vall que s'obre com xiula i borna en llibertat. I el veig al meu davant, quan cobra figura i llum del tou nevat. Vent capdancer de meravelles que es drecen primes sota el sol: així una pols brillant d'estrelles o el vel d'un àngel pres al vol! Jo el veig quan rasa l'ampolla esquena arrabassant-me el foc lleuger rosa i argent, i quan el mena pels sots blanc-negres, i al recer on la paret d'un marge signa a contralol un blau camí l'amorra, l'alça en torb maligne i el fon d'un cop dins l'aire fi. I així mateix com en les dunes cingla la sorra amb son flagell, el veig marcar la neu amb unes petges florides a cisell, o — foc de fades que es cargola a l'altra part d'un cim que llum — tòrcer la neu en fumerola recta i rabent cap al cel nu.

I el veig al fil d'aquella serra enarborant-la a grans braços: ressols llunyans d'uns déus en guerra pels cims del món blaus i rosats. Oh, torb enèrgic, tramuntana. —Alé diví dant vida al fang — que mous en l'aire una sardana de visions quan tot és blanc! Ja em plau la veu dels corns que sones i el feix de serps que fas xiular i el gran udol que bat les troncs de rocs que et repten a estrellar; i encara més les criatures que amb l'alba argila de la neu crees i mous per les altures on tot es vincla al voler teu. En mi mateix conec ta força que m'ha engrapat de trascantó i em furga els llocs i em cuida tòrcer com el tronc feble d'un plançó. Amb el teu palp sota la roba com si m'haguessis despul·lat, la meua carn humana es troba desmereixent del teu combat. i haig d'aferrar els dos peus en terra i cloure els ulls i abaixar el front al tràmpol fred que puny i aterra i fa estremir el granit del món. Llavors m'agrada trobar un sostre i sentir al volt aquell caliu, aquella emoció tan nostra de l'esperit que enyora un niu, i encara frego el tel dels vidres on ratlla el gel ocells i flors, mentre al defora els corns, les hidres sones en lluites cos a cos. Fins que ve un punt que el món de fora s'ha esfondrat tot dins mi mateix i ja visc lluny de mi i de l'hora en un mig son diví que em neix. de sensacions sense figura i pensaments a mig formar i d'uns desigs de força obscura que encara no sabem on va.

Governa el vent la blanca argila faent a cèliques visions i dintre meu l'aranya fila tota una vida d'invencions. Pren aquest cos que es desaferra: Porta'm amunt, alé de Déu! Angels de llum poblen la terra, i el somni és l'únic que és ben meu.

Núria, hivern 1935.

VISIO EN LA PISTA

Ales als peus lliscant a flor de neu, salts per damunt del buit. —Deixem enllà el temps feixuc de carn i de revenja, que de deixar-lo som més prop de Déu. Torcivol cos adolescent, despenja de la falda brillant que t'enarborava la teva gràcia feta a enamorar. Brunz avall com un àngel que ha vingut d'aquell cim roig on s'entreté l'aurora; tira les cames en un angle agut, dreça els esquís una punxa temerària, o bé, rera una presa imaginària acota't, perseguint amb l'ull tossut uns rastres en la neu...

Per tu adorem l'altura que ens ha dut la teva visió... Multiplica el teu cos: que coneguem tots els traspessos de ta gràcia etèria i pels teus ulls a l'ombra, en la gençor del teu perfil serè, oblidem la matèria d'aquesta llorda edat afamada de sang. No sents pel teu camí tot blanc com et fuig la muntanya sota els peus i l'horitzó encinglat com roda i se t'atansa? Ara ets tot u amb el món que veus. Gira tot l'univers al ritme de ta dansa! Llança't adolescent que admiren campions a banda i banda de la ruta senyalada de flàmules. Disfruta d'aquest poder alat dels teus talons: baixa ondulant, amb els cabells al vent, fins que en ésser al tros pla que el riu colgat afitja la fusta dels esquís trepidi alabatent i et vegem deturat, rient dins el polsim de la neu gloriosa que t'excita. Però també s'escau una vegada que a punt d'aconseguir una bella frenada, o quan el teu impuls moria sobre el pla, allò que era un vol d'àngel que baixa de l'altura ho desfaiç un cantell de neu, o bé la nosa del cuir, la fusta o el metall que oposa la matèria al voler. I et veiem rebolear. Tu, sobre el verge llit que té l'amplada de la vall entre cingles, i per dossier el cel blau, encara rius feliç, perquè t'agrada veure el món ajagut — Angel que cau i li fa goig la terra inconeguda! — Damunt l'ombra color de rosa greu que el teu cos ha colgat en la caiguda sesteges amb delícia, encomanant el goig a tants de llavis que somriuen de veure't. I quan t'alces, sasejant la crinera de flama, no desdinen els teus músculs de fer i desfer camí. Ratlla el cel de la neu sota l'esquí. Resteu enllà ciutats pesants i tristes mentre ací les alades legions preparen un demà en què l'orgull de les nacions s'esbravarà en la pau damunt les pistes.

Núria, hivern 1935.

JOSEP LLEONART

—EL TRAPEZISTA. — Qui redimoni és aquell tipus de la llotja que t'està mirant tant?

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

Nova modalitat en la confecció dels llibres de comptabilitat que permet d'escriure-hi amb perfecta comoditat i estalvi de temps. No n'augmenta el preu. Per a demostracions telefonau al 14856.

TALLERS GRÀFICS
Patrici ARNAU
VEDUGUER I CALLE, 217
Tel. 55723

Casa RENÉ

COPIES a màquina

CIRCULARS

amb multioopista a preus reduïdíssims

MONT-SIO, 18, pral. - Tel. 18053

Els escriptors proletaris en els països danubians

L'escriptor hongarès Bela Revesz

Som a la fi del segle, a Hongria. En aquest país ric, com la terra de Canaan, mentre que el poble gemega en la misèria material i moral, mentre que la forma econòmica del feudalisme es transforma en capitalisme modern, el proletariat urbà i rural fa la seva aparició. La lluita de classes agafa la seva forma clàssica, però mentre que en els països occidentals el moviment obrer posseeix una tradició, i que les grans manifestacions i les vagues estan a l'ordre del dia, a Hongria, comprimit per la policia, el moviment no s'expressa encara més que d'una manera, per dir-ho així, rudimentària.

Però heus ací que un bon dia un setmanari d'aspecte modest fa la seva aparició i es presenta com el portaveu del proletariat. És el «Nepszava» («La veu del poble»). La fermentació comença. Els quadres del partit socialista, els dels sindicats obrers es formen a poc a poc. El «Nepszava», que havia estat creat pels *Crápules sense pàtria*, segons l'expressió policíaca, es confeccionava a la nit, de pressa, o durant breus moments presos al treball. Ben aviat és un diari. Una multitud combativa i entusiasta es posa sota aquest porta-estendard que, a pit nu, es llança a la lluita. Un nom apareix sovint a les columnes del «Nepszava», el de Bela Revesz. Fèu les seves primeres armes a l'altre costat de la barricada i començà com a periodista burgès. La seva concepció, però, es modificà ràpidament. En les seves novel·les curtes, en els seus esquemes, presenta figures noves en la literatura magiar: l'obrer, l'esclau de l'oficina, els marrecs pàlids dels barris, les prostitutes, totes les víctimes del capitalisme. Es revelà tot seguit com un escriptor que utilitzava encara els procediments de l'impressionisme, però l'obra del qual es caracteritzava essencialment per un realisme nou.

Bela Revesz provenia d'una ciutat de província, la més representativa potser de l'Hongria tradicional: la mil·lenària Esztergom. És la seu, des de nou segles, dels primats d'Hongria. Aquests prínceps de l'Església posseïen de sempre diversos milers d'hectàrees i gaudien de fabuloses riqueses prop d'un poble, com més va més pobre i més lamentable. Als pobles i als poblat habitats pels serfs moderns d'aquests grans senyors de l'Església, els infants són escanyolits, les dones velles abans de l'edat, els homes esgotats pel treball incessant. A tota Hongria, on impera el règim de la gran propietat, els pagesos es veuen obligats, per a fugir de la misèria opressora, a agafar el bastó del pelegrí i, amb un tros de pa a la butxaca, provar de trobar una existència més humana a l'altre costat de l'Oceà.

De nou, a Esztergom, Bela Revesz havia vist l'exemple més revoltant d'aquell estat de coses. Als seus començaments, a Budapest, es consagrà a pintar la condició miserable dels «esclaus de la indústria»; però, més tard, els records punyents de les escenes contemplades anteriorment en la seva vida natal, li revénen a l'esperit i escriu un llibre sobre els pagesos: *El poble en convulsió*. En aquesta obra apareix ja com a escriptor socialista. És una immensa simfonia de la misèria, una epopeia d'un realisme allucinant de la sort d'aquestes masses encadenades i condemnades a mort per un sistema implacable. No s'acontenta del ràpid esbós que traça sobre una tela el caprici de l'artista, estudia llargament el

seu tema, i la seva intuïció, formada pel marxisme, el condueix fins a les fonts de les coses.

Revesz discerneix amb una claredat cruel d'on provenen tots aquests mals. No s'acontenta a presentar el problema, sinó que dóna tot seguit la solució. Consta que és a causa del repartiment injust de les terres a Hongria que la majoria del poble és condemnat al seu destí espantós i trist. Amb la precisió d'un veritable sociòleg té la gosadia de proclamar que l'únic remei resideix en un nou repartiment de la terra. Va encara més lluny. El seu instint de precursor li permet de fressar

un camí desconegut, gràcies al qual, més tard, en la resta de la seva obra, Revesz farà com una mena de pont entre el proletariat rural i l'urbà. En aquests escrits, sempre amb més força, insisteix sobre el fet que només l'acció única, la fraternitat de combat absoluta, pot menar els dos proletariats a la victòria.

Revesz s'acosta avui a la seixantena; ha sacrificat quaranta anys de la seva vida a la causa del proletariat. La seva personalitat d'escriptor s'enriqueix cada dia en profunditat. És un d'aquests rars escriptors que no es tanquen mai en la seva torrer de vori. No ha hagut de baixar vers la multitud, perquè en ell mateix ja s'agitava, lluitava, tota la força creadora, tota la fe del proletariat. La línia de la seva evolució és ben dreta, sense giragonses, sense bifurcació. I, amb tot, la seva obra no té res de les «novelles de tesi»; és vivent, acolorida, reconeguda enterament pel corrent càlid d'un sentiment profundament humà.

Per què l'obra de Revesz no és coneguda fins ara als països llatins? Aquesta estranya manca es pot explicar, fins a cert punt, per la dificultat de fer passar en una altra llengua l'estil tan personal i tan subtil de Revesz. Les seves imatges són tan riques, tan íntimament lligades a la substància de la llengua magiar, que la seva prosa esdevé rítmada, com un poema expressiónista que perdria la seva força i el seu gust en una llengua estrangera.

Només Stefan Klin ha fet quelcom per fer-la viure en llengua alemanya. El seu assaig ha reeixit, almenys, en part.

Per acabar, podem considerar Revesz com el primer escriptor revolucionari magiar. És ell qui ha obert el camí que han seguit després el ferrer, Lluís Kasak, Lluís Barta i llurs epígons.

IMRE GYOMAI

LLETRES I ARTS

Parlar de lletres i d'arts en aquestes hores tenses d'angoixa i d'inquietuds bèl·liques, té no sé què d'oasi i no sé què de miratge. Fa l'efecte del poblat entrevist en la immensitat del desert, i la impressió de la societat enmig de l'erm. I, no obstant, cal parlar-ne, no com d'una cosa llunyana, sinó com d'una necessitat i d'una realitat de cada moment: necessitat personal de cadascú de nosaltres i necessitat col·lectiva de tot un poble que no pot prescindir del llenguatge magnífic de les arts i de l'art meravellosa de les lletres.

Cal que hi pensem en aquest doble refugi de la nostra espiritualitat i cal insistir — sobretot prop de la joventut que s'està formant — que sense lletres i sense arts no hi ha vida possible ni per als homes ni per als pobles. Entenem-nos bé: vull dir vida que valgui la pena d'ésser viscuda, vida que sigui alguna cosa més que no pas un cicle únicament vegetatiu.

I per tal que aquest pensament i aquesta necessitat puguin complir-se, cal que s'introdueixin les lletres i les arts dins les escoles d'una manera molt més intensa de com ho han estat fins ara; cal que no siguin només un requisit de les escoles superiors i de les facultats especialitzades, sinó que cal també introduir-les dins de les escoles elementals amb intensitat; en les escoles elementals, on en aquests moments és més fàcil aïllar els infants de les violències i de les tristesses de la guerra.

Des de la més petita edat, i seguint un escalonament adequatament establert, cal que s'habitui els infants a la lectura selecta i al sentiment i a la comprensió de totes les arts. Hem de fer que aquestes dues defenses espirituals els arribin a ésser tan necessàries, que la seva manca els sigui un motiu d'enyorança. Si ho aconseguim, si arribem a formar dins de la nostra vida aquest contingut de bellesa que representen les lletres i les arts, no podem pas imaginar quantes coses haurem adquirit. Tindrem el món a les nostres mans, tindrem amics sense traïdories, companyia per a tots els moments, serenitat en les hores adverses, consol en les hores tristes. Tindrem un caràcter que ens deixarà veure les coses d'una mica més amunt, i no serem íctimes de l'anecdota dels moments, sovint vaga i moltes vegades estèril.

Es tan repetida la frase que un bon llibre és un amic, que no vull pas caure en l'abús de repetir-la; però no sé estar-me de recordar-la. Busquem-lo, doncs, aquest amic confident de les nostres hores d'alegria, de les nostres hores de tristesa i de les nostres hores de solitud. De totes aquestes hores que s'alternen sense solució de continuïtat, moltes vegades, i que en tantes ocasions — les tristes i les de solitud — ens sorprenen quan menys les esperàvem, i porten al nostre cor ferides que cap paraula humana no seria capaç de guarir ni d'atenuar. Llavors, només, potser, les arts seran el sedant al nostre dol i esdevindran, tal com deia un poeta anglès, talment «una tonada d'algun món llunyà del nostre, on la música i el clar de lluna i el sentiment són una sola cosa».

Els homes són caducs i versàtils; els pobles també moren i passen a l'ordre dels records els que fa poc temps eren una realitat viva. L'art, però, és immarcescible i el seu record i la seva existència, confont-se, perduren i la seva grandesa és immoridora. L'antiga Grècia morí, però Homer, després de dos mil cinc-cents anys continua amb l'agilitat de la juvenesa; Alemanya desapareixerà, però la figura de Goethe serà un eco imponent que retrunyirà per tots els recons d'Europa; Anglaterra esdevindrà obscura i oblidada, i els personatges shakespearisans travessaran encara tots els confins del món, i establiran o continuaran un imperi sense límits ni en el temps ni en l'espai; Itàlia s'enfonsarà en el més pregon de la Mediterrània, però Leonardo de Vinci i el Dant sorgiran per damunt de les ones i parlaran al món en llenguatge sempre entenedor i sempre emocionant; moriran els homes i desapareixeran els pobles i encara es veurà en la immensa planura desolada d'un món pretèrit, la silueta estilitzada de Don Quixot, travessant el planell de Castella, els ulls al cel i una esperança al cor d'una vida millor amb una justícia perfecta i perdurable, i amb la il·lusió d'una empresa de gestes glorioses...

Tot això quedarà: aquesta força de les lletres i aquesta força de les arts, té una vida que no poden fer acumbrir ni les febleses ni el pas dels anys ni dels segles. Aquesta força, per tant,

Giacomo Leopardi en el centenari de la seva mort

L'any 1798, a la petita ciutat del centre d'Itàlia, Racanati, naixia Giacomo Leopardi. Un any després venia al món *Puiskin*. Els dos poetes morien el mateix any, 1837.

Leopardi, la feble constitució del qual havia estat empitjorada per l'estudi, no pogué resistir el còlera que aquell any feia estralls a Nàpols.

Puiskin, morria replet pel seu cunyat...

El govern de la U. R. S. S. ha celebrat amb tots els honors el centenari de l'autor de *Boris Gudunov*, i ha posat justament de relleu les qualitats del forjador del llenguatge rus, i creador d'aquelles acres-sàtires que més tard inspiraren *Gggol* i el gran nombre d'escriptors russos, els quals amb la força del seu pensament minaren el Kremlin i prepararen la revolució del 1917 feliçment portada a terme per *Lenin* i els seus continuadors.

Leopardi, que plorà les disbauxes d'Itàlia, que maléi els que l'havien reduïda a tan tristes condicions, i que demanava una arma per a alliberar-la de les cadenes que la sotmetien, amb el seu dolor expressat en els pensaments, als diàlegs, plorats a les poesies, preparà i educà una generació que engendrà la unitat del pensament italià, precursora també de la unitat nacional, esdevinguda quaranta anys després de la seva mort. Cent anys després de la mort de Giacomo Leopardi, Itàlia es troba en les mateixes condicions polítiques i econòmiques d'abans.

El feixisme l'empresonà primer, després va dessagnar-la; ara, embrutida, és la ferma defensora de la Santa Aliança, en contra del progrés, de la llibertat i de la civilització.

La Itàlia del Duce no commemorarà Giacomo Leopardi, i si ho fes, seria apoderant-se vergonyosament dels morts, com fins ara ha fet. Segurament no serà el Poeta del Cant Noturn d'un pastor qui recordarà, sinó un Leopardi fet, construït amb trossos dels seus esclaus mansos pseudo-intel·lectuals, que viuen de les engrunes del Ministeri de Propaganda.

La Itàlia a l'exili, la Itàlia que ha vingut a compartir les angoixes del poble espanyol, la que, fidel a les nobles tradicions del seu poble, s'ha trobat sempre allà on els homes combaten per la llibertat i el progrés, és l'única, la sola que, reverentment, pot deixar sentir la seva veu en el centenari de la mort del seu més gran poeta.

Leopardi va viure el període més trist del segle dinovè, quan Europa, empobrida per les campanyes napoleòniques, havia caigut sota el poder de la Santa Aliança. El malvat havia substituït el diputat; el capellà, el mestre; la caserna, l'escola.

Una onada de pessimisme va envair tots els països. Kant havia estat requerit pel rei de Prússia i solament els

cal conservar-la, cal cultivar-la, cal enriquir-la; tinguem la clara consciència de la valor que les lletres i les arts tenen per a nosaltres i per al nostre poble, i no les deixem de banda, ni creguem que és possible prescindir-ne; sense elles la vida està mancada d'humanitat, la vida és freda, la vida és desolada; les lletres, en canvi, presenten a la vida llum i cos, i les arts li presten color i enverdagura; unes i altres li donen entusiasme i li fan un contingut que a través de l'ombra de totes les tristesses i de totes les febleses dels homes, que a través de tota l'angoixa de les pèrdues i les desesperances, deixa una estela de llum dins de la nostra vida que ens fa ésser capaçs de generositats, de sacrificis, de nuncies i, sobretot, de serenitat, d'aquella alta serenitat tan necessària, tan precisa i de la qual, malauradament, estem tan mancats.

Lluís CASALS I GARCIA

seus setanta anys el varen salvar de pitjors càstigs. Byron, exiliat, moria a Missolongui per les llibertats hel·lèniques.

Heine, desterrat a França, trobava un consol en la ironia i el sarcasme.

Hugo Foscolo, moria a Londres en la més absoluta misèria, sota un nom fals i perseguit per implacables creditors.

A França, de *Musset*, era una veu més que feia sentir les calamitats humanes.

De la llunyana Rússia arribava la remor punyent de les sàtires de *Puiskin*.

La música va perdre el seu caràcter frívol i la *Cimarosa*, *Schubert*, *Chopin*, *Beethoven*, li varen imprimir la força del seu dolor i de la seva ànsia. Al cor dels poetes, a les notes dels músics, s'hi va ajuntar el pessimisme filosòfic de *Schopenhauer*.

Leopardi, ja desgraciat per la seva deformitat, va sentir el dolor més que tots. El seu pessimisme era el contrari del de *Schopenhauer*, fruit d'aprofundiments, d'anàlisis, de consideracions.

Amb el dolor, el pessimisme era l'expressió de la seva necessitat d'un amor no satisfet, d'un pregon desig de solidaritat humana contra els mals de la naturalesa.

El bell és pregonament sentit i admirablement cantat per Leopardi, el qual, en el cant «A la sua donna» imagina una bellesa sobrehumana, un ésser sense quasi matèria, la dona la qual se somia i mai no es troba. La dona és la materialització de la vida.

Quan s'enlaira del món veritable i viu amb les seves imatges, llavors el pessimisme leopardià ens dóna força i no desconsol, ens ajuda a viure i a tenir confiança.

Ací està la diferència entre Leopardi i *Schopenhauer*, els quals molts volen unir. Però no sols en el món de les imatges el pensament leopardià engendra consol, desig d'elevar-se. També en la vida de tots els dies, el contacte promiscu de moltes vulgaritats, quan irritats pels aprofitaments dels enxufistes descarats, ens sentim humiliats com a homes i ens posem d'una part. «Per le nozze della sorella», *Paolina Leopardi* diu a la seva germana: *O miseri o cotardi figlioli avrai: Miseri eleggi...*

L'home aparentment satisfet de la vida, aquell que viu sense adonar-se'n que vegeta, és anomenat «Cotardòs», per Leopardi. Miserable és aquell que se sacrifica per ésser útil a la humanitat, que lluita i mor per millorar la societat. I el Poeta diu a la germana: *Miseri eleggi...*

On el pensament leopardià arriba al seu cim, és en la poesia *La ginestra il fiore del deserto*.

Als peus del Vesubi, als darrers dies de la seva existència, el poeta contempla somnolent aquesta flor groga que surt de la terra volcànica.

L'home no pot res contra la natura. Aquesta se'n presenta somrient, enflorida, igual que implacable. Per a defensar-se contra els mals de la naturalesa l'home no té més remei que la solidaritat humana.

El 14 de juny del 1837, a les cinc de la tarda, a l'edat de 39 anys, mor Giacomo Leopardi. A Nàpols, ja ho hem dit, hi havia el còlera. Com que no es tractava de cap persona influent, volien portar el seu cos a la fossa comuna dels apestats. Alguns amics pogueren corrompre un capellà amb dos quilos de calamarsos, i el poeta va rebre allotjament a part, però fora de l'església, perquè tot Nàpols sabia que era un herege.

Cent anys després, la universalitat del poeta del dolor humà no ha estat encara reconeguda per tots, però es va engrandint amb els anys. Les seves obres traduïdes a tots els idiomes, són una prova més que la nostra afirmació no és exagerada. BRUNO SERENI

LA MARCA DE FAMA MUNDIAL
SENS COMPETÈNCIA EN DURACIÓ I ECONOMIA
AUTOTRACCIÓN ELÉCTRICA, S. A.
GARATGE ELÉCTRIC
MOIA, 6 18

Una nova edició de l'obra
de FREDERIC ENGELS
DEL SOCIALISMO UTOPICO
AL SOCIALISMO CIENTIFICO

Degudament corregida i
revisada per l'Institut Marx-
Engels de Moscou

Preu de l'exemplar: 75 cèntims

Edicions Europa-Amèrica

APARTAT DE CORREUS 890 - BARCELONA

Revolució, tradició i literatura

Es just que en aquestes hores en els cursos de les quals és operat el canvi més profund que la fessomia política i social del nostre país podia experimentar, el literat vulgui sincronitzar la seva labor amb les inquietuds del moment. Les hores que vivim són propícies, certament, a la creació d'un art revolucionari; però hem de tenir en compte que l'art, de sempre i essencialment, és revolució pels neguits que desvetlla. I si l'art no posseïx aquesta força operant, resultat de les inquietuds i neguits que hagi desvetllat, esdevé una cosa híbrida, producte industrial amb tots els defectes i cap avantatge. De manera que, en principi, tota obra realment artística és una manifestació revolucionària. L'obra serà excellent, mediocre o pèssima; però, feta excepció de la qualitat, si no desvetlla cap inquietud ingressarà als llimbs, regió creada amb una picardia i un humor dignes d'enveja.

Afirmem, doncs, i volem creure que no restarà el més lleu dubte sobre la qüestió, que per a nosaltres l'art és consubstancial amb la revolució. Ara, allò que difícilment podem entendre, allò que difícilment entendrem mai, és que revolucionar signifiqui establir un divorci entre el passat i el present. En altres paraules: ens resistim a admetre que la revolució artística signifiqui l'adveniment per generació espontània. En els actes que realitzem els homes no n'hi ha cap que no tingui el seu precedent. També podem dir que les solucions més atrevides tenen les arrels en la tradició. I que és així ens ho demostra l'activitat política o social amb les seves continuades superacions. Superar no vol dir pas ignorar allò que ha estat objecte de superació. Quan l'intent de superació és obra de la ignorància sorgeix l'esperit iconoclasta. I adonem-nos que en el nostre país, en qüestions d'art, i si voleu concretament en literatura, més aviat hi ha hagut esperit iconoclasta que no pas esperit de superació, revolucionari.

I ara direm, per bé que hem de descendir en l'ordre d'idees, que en el nostre país és cosa quotidiana, més que no pas freqüent, la descoberta de l'autor en cada obra nova que l'autor produeix. Ja és un cas pintoresc el d'aquell crític teatral, molt popular entre nosaltres, i d'altra banda home de positiu talent i vasta cultura, que, en enfrontar-se amb un autor, sempre ha elogiat l'obra anteriorment estrenada i ha censurat la que en aquell moment s'ha vist en l'obligació de criticar.

Però això no és tot. En el nostre país s'ha donat el cas d'emprendre una campanya a favor de la novel·la catalana; autoritats crítiques han sortit a la tribuna a reclamar activitat als probables o possibles novel·listes; i, mentrestant, hom semblava ignorar l'existència d'un Pous i Pagès i de la seva novel·la *Jordi Fraguinals*.

Diríem que, en general, tots plegats estem posseïts d'un indomable esperit de descoberta. Això potser ho fa que, en potència, tots nosaltres som persones destinades a córrer món, a descobrir realment terres ignorades i deixar darrera nostre, com un last inútil, homes i coses trobades al pas. Sigui com vulgui, el cas veritable és que el nostre interès de sempre consisteix a oblidar allò que ha estat. La moda tant o més que la novetat, un nom ornamentat amb lluentines, ens atrau i ens enlluerna a l'extrem de privar-nos d'examinar si allò que admirem té o no un antecedent, i, sobretot, un precedent superior entre nosaltres.

En el teatre — nou exemple — s'experimenta un fenomen curiosíssim. El teatre català, al marge del teatre regular, ha conegut totes les inquietuds i ha realitzat atrevidíssimes experiències, reeixides les unes, fallides o francament fracassades les altres. Vol dir això que el teatre català no regular, i de vegades fins i tot el teatre regular, ha mantingut sempre que li ha estat possible un esperit autènticament revolucionari. I bé: sense indicar noms, i així ningú no podrà titllar-nos de parcials, la cosa certa és que han existit homes que, amb més o menys fortuna, sempre amb plausible intenció, han procurat donar vitalitat al nostre teatre. Aquests homes, però, avui resten al marge de tota actuació i, en aparença, produeix l'efecte que el nostre país ha viscut sense adonar-se dels distints corrents que sovint han commogut el món teatral.

Valdria la pena de recordar i valorar els esforços realitzats fins ara. No hem pas d'oposar-nos que l'esperit renovador predomini; però resulta indubtable que aquest esperit renovador tindrà més potencialitat si compta amb el suport d'uns meritoris antecedents, amb una tradició rica i plena.

Hem dit ara mateix que tots plegats estem posseïts d'un esperit de descoberta. També podem dir que, per contradicció, tots plegats desitgem ésser descoberts. I quedi ben entès que amb aquestes paraules no pretenem defensar una actitud hermètica i, per tant, suïcida. Les finestres i les portes han d'ésser obertes de bat a bat. Però és necessari prestar atenció a tot allò que hi ha dintre la nostra pròpia casa.

Tots els països, i sobretot els autènticament revolucionaris, i en aquest cas és impossible de no fer al·lusió a la U. R. S. S., procuren sustentar l'obra revolucionària en un saludable classicisme. I és que l'edifici literari, el mateix que qualsevol altra obra arquitectònica, necessita indestructibles fonaments. La U. R. S. S., sigui dit sempre com exemple, ha procurat posseir una literatura revolucionària, una literatura reflex del moment; però no han oblidat, ans al contrari, aquells que amb les qualitats artístiques de les obres llurs ja feien una revolució sense saber que eren revolucionaris.

En aquests moments no és rar trobar qui posa mirada d'alerta quan sent parlar de tradició. I és que en lloc d'ésser esclaus de les paraules els homes les hem esclavitzades a elles i els infiltrem capriciosament la substància que més ens plau. Ara sembla que tradició i tradicionalisme són mots que per força han de significar contrarevolució. S'equivocquen els que creuen semblant cosa. Cada món té la seva moral; i si és condemnable el tradicionalisme polític no podem pas condemnar el tradicionalisme literari. Els poetes castellans de l'hora actual — pensem en la publicació «Hora de España» i citem Altalaguire sense cap especial predilecció — canten els dolors i les joies de la lluita antifeixista amb accents d'un profund fervor revolucionari. Però llegiu, si us plau, els poemes de guerra dels joves autors castellans; no podreu negar que són sostinguts per la potent poesia clàssica de la seva terra, fet naturalíssim i que només remarquem perquè és natural. Penseu en un Garcia Lorca, home revolucionari, poeta fressador de camins i emparentat amb la millor tradició literària de Castella.

Els exemples poden multiplicar-se i centuplicar-se. No cal. Tenim la pretensió de creure que hem aconseguit fer-nos entendre. Amb tot, sigui'n permesa una breu insistència: per interès en el que volem ésser no oblidem el que som i el que hem estat. Està bé que vulguem descobrir valors nous, però no hem de condemnar a l'oblit els valors que han possibilitat la nostra existència. Sobretot, hem de reaccionar a presència de la decidida propensió a deixar-nos descobrir. Per als literats — parlant concretament — els moments actuals són d'una extraordinària responsabilitat. Les nostres obres han d'ésser projectades vers un futur de vastíssims horitzons. Però, aquesta ardida projecció no ens ha d'obligar a destruir les harmonioses i vitals resonàncies d'un passat que si en molts moments està manent de grandesa té, en canvi, la saturació de múltiples heroïcitats silencioses i abnegades.

NAVARRO COSTABELLA

La senyoreta Smitt rep un regal del coronel. — (De «The Passing Show»)

Un dels escriptors més puixants del nostre temps

El novel·lista anglès David Herbert Lawrence

Els fets en la vida de Lawrence són aviat dits. Nasqué l'11 d'abril del 1885, a Eastwood, una població minera prop de Nottingham. El seu pare era un miner, ineducat, brutal i embriac; la seva mare era una dona com n'hi ha poques. Quan tenia dotze anys, Lawrence guanyà una beca a l'Escola Superior de Nottingham, i quatre anys més tard començà a guanyar-se la vida com a fenedor de llibres. Com la salut no li permetés continuar en el seu treball, per una temporada ensenyà en una escola per als fills dels miners. Als dinou anys guanyà una beca per a anar a la Universitat de Nottingham. Al cap de dos anys obtingué un lloc en una escola de South London. El 1914 es casà i visqué tres anys a Cornwall. Després del 1920 estigué poc a Anglaterra. Viatjà, sempre cap al Sud — França, Itàlia, Austràlia, i finalment New Mèxic, on intentà la fundació d'una comunitat intel·lectual. Fracassà, però, i retornà a Europa. El 1911 publicà el seu primer llibre; i des d'aquella data fins a la seva mort, el 3 de març del 1930, produí un seguit ininterromput de novel·les, poemes, assaigs i històries curtes.

«No es pot dubtar de cap manera — diu Robert Tunstall a *The London Mercury* — que Lawrence estava dotat de facultats molt superiors a les de qualsevol novel·lista anglès del primer quart del present segle. Era gran, perquè, al revés del que passà amb els novel·listes anglesos de sèrie, Lawrence tenia quelcom a dir. De molts dels nostres novel·listes es pot dir que cap raó vital no els impelleix a escriure. Són contistes, les històries dels quals s'aplaent, sovint interessant de sentir, però les paraules dels quals a fi de comptes no serveixen més que per a passar agradablement l'estona.» Lawrence era un home que portava un missatge i que venia per una missió; professava certes opinions apassionades, i per a incubar-les al món estava disposat a sacrificar, i de fet sacrificà, les seves aspiracions a ésser considerat com a novel·lista pur, o un artista de la paraula.

Es per això que, després de la publicació de *Dones enamorades*, al punt culminant del seu període d'artista i a l'acabament de la primera de les tres fases de la seva filosofia, perdé el suport d'aquella porció de la «intelligent-sic» que odia qualsevol home que sigui fonamentalment seriós. Els fons dels seus llibres esdevingué més important que la seva forma, i el fons era, decididament, desagradable. Per tractar *in extenso* i *ad nauseam* del sexe, les seves obres foren motiu d'escàndol. Hom prengué el que no era essencial — el sexe, que era només un mitjà — per l'essencial. Es a dir: la part pel tot. Quan en Lawrence el sexe no era més que un camí per a sortir del bosc.

La gran importància de les seves novel·les rau en el fet que gràcies a elles podem seguir el camí que féu l'autor abans no assolí la seva meta: la seva filosofia o metafísica. Filosofia de la vida, sorgida de l'experiència. Ja que, en efecte, les seves novel·les són autobiogràfiques en un doble sentit, perquè, de fet, Lawrence menava dues vides: la d'home i la de novel·lista. «Les novel·les i els poemes — escriu el propi Lawrence — són pura experiència passional. La filosofia sorgeix d'ells a posteriori.»

En les primeres novel·les, *Rainbow* i *The White Peacock*, Lawrence no sap encara ben bé el que vol dir. Dues idees, però, s'hi destaquen amb singular relleu: l'antítesi entre la industrialisme i la vida natural; i, molt més important, la idea de degeneració i corrupció que resulta de negar els impulsos més profunds i reals de l'individu. Les relacions sexuals tenen ja en aquestes obres una gran importància. Lawrence entén que només per la plenitud amorosa es pot aconseguir la maduresa, esdevenir gran. «Tu despertes el meu esperit, tu em menares vers la consciència planera», escrivia de la dona que li faria perdre la seva virginitat. Però, amb tot, aquesta unió i alguna altra, fracassaren. L'avivament d'esperit que ell anhelava, l'hi produí la mort de la seva mare, que l'havia «fet néixer dues vegades». Una en les seves entranyes i una altra en la seva ànima.

En *Fills i amants*, Lawrence ja dona un nom a tot allò que odia, o a la influència nefasta de la religió oficial, del fals ideal amorós i de la falsedat de l'intel·lecte oposat al cor.

El seu matrimoni, el 1914, generà noves primaveres en ell. Les seves experiències anteriors amb dones haurien deixat insatisfeta la necessitat imperiosa de plenitud que sentia. Ara, a la fi, pensava haver trobat allò que tant havia ansiat: la relació més perfecta que li donaria noves energies i nous poders d'expressió i de comprensió. *Rainbow* fou escrit sota aquesta exaltació. En ell, Lawrence posa la vida dels pagesos per damunt de la fredor de la vida de l'intel·lectual. Es en aquesta mateixa obra on aplica un cert criteri de la gent. Es la possessió d'una integritat, d'un equilibri, de quelcom que està sota el jo. Els que ho posseï-

men, i els que no ho posseïxen, no es poden entendre mai.

La guerra i la mort de la seva mare foren punts crucials de la vida de Lawrence. A més a més, fou perseguit com a espia i els seus llibres foren també perseguits. Això l'enfollia. D'ací que creixés el seu odi contra tota la vida moderna. Odi que cristal·litza en la seva filosofia, la necessitat de destrucció de la societat oficial, organitzada, metòditzada, que oprimia l'individu gràcies als diners. El que ell volia era «sentir l'aire fresc en la seva gorja i omplir d'aire fresc el seu pit, crear noves paraules amb els seus llavis, escapar-se d'un somni horrible... Durant la guerra, Lawrence romangué silenciós. El 1920 publicà *Dones enamorades*, que és el punt culminant del seu període destructor.

Però és *Fantasia de l'inconscient*, que acaba de dir allò que l'obra anterior no podia dir per ésser una novel·la: és en aquest llibre d'assaigs on Lawrence exposa el seu missatge complet, és a dir la seva filosofia. La resta de les seves novel·les tracten de com les seves teories poden ésser portades a la pràctica.

En *Aaron's vod*, Lawrence exposa una teoria de l'amistat en els mateixos temes en què expressa les seves teories sobre l'amor. A aquesta obra segueixen *Kangaroo*, *The Plumed Serpent* i altres. A les darreres, es nota ja un cert descens degut a la malaltia que havia de portar, aviat, la mort a Lawrence. Però aquest descens no és degut, de cap manera, a la seva insistència sobre les qüestions sexuals.

Lawrence diu, en un dels seus poe-

mes: «Tot el que tenim mentre vivim és vida; i si no viviu durant la vostra vida, sou jesuïta. Per què no apreneu de domar l'intel·lecte en lloc de matar les passions, els instints i els sentiments?»

En resum, Lawrence és una barreja de Rousseau, Nietzsche, Walt Whitman i Freud. Però, aquesta barreja és ben original. D'ella cal destacar especialment la seva revolució contra els pretesos triomfs de la civilització actual. No és que odiés la civilització, el que odiava era l'esterilització i l'efecte corgelador dels instints per l'intel·lecte, l'aixafament de la vida per l'industrialisme.

Llàstima que l'escàndol que seguí a la publicació de *l'Amant de Lady Chatterley* fes que molta gent oblidés el més important de la seva obra: la seva filosofia.

Com arribà Lawrence a la seva original filosofia és difícil de dir. Segurament cresqué al principi d'una manera natural en el seu esperit; després llegí diverses obres filosòfiques i científiques; i es posà al corrent dels Yoga i altres sistemes orientals. Un cop formulada, resultà que aquesta filosofia no és sinó la més antiga, en la qual es basen tots els cultes esotèrics de l'Orient, del taoisme, de l'escola budista de Zen i de Yoga; i que es retroba en l'ensenyament d'Heràclit, de Crist i de Nietzsche. Es una filosofia que no ha estat mai compresa a Occident i, sovint, molt mal interpretada. Un dels seus principis fonamentals és l'existència d'un jo profund i la necessitat de reconèixer-lo, cultivar-lo, i posar-lo en harmonia amb el seu medi ambient. Aquesta idea es troba en tots els llibres de Lawrence. És el jo més pregon de l'home, el principi masculí, que demana una equivalència absoluta del jo interior de la dona, el principi femení. En tots els llibres de Lawrence el conflicte oscil·la entre aquestes dues essències. Una raó de per què atacava l'alta societat anglesa, és perquè veia que l'intel·lecte i els prejudicis havien mort aquest jo profund. Sovint, els personatges que representen aquesta classe, exclamen: «No sóc res», «sóc buit». Es en els poemes, però, sobretot en *Pausies*, on la filosofia de Lawrence sorgeix amb més relleu. Ell vol la vida veritable. «l'estranya comunicació essencial amb la vida», sense adulteracions humanes, ni emmotllada en cap prejudici.

«Hi ha quelcom de tràgic — escriu Tunstall — en el fracàs de Lawrence, per fer quelcom de bo amb el seu missatge.» Amb tot, si hagués restat purament un novel·lista, i no s'hagués sentit obligat a sacrificar el seu art al que havia de dir, hauria estat un home més feliç, però no més gran. Podia escriure tan bellament com qualsevol escriptor modern, podia sentir més profundament i veure més clarament que no pas tots els novel·listes famosos plegats. Si hagués rebut una educació més elevada hauria pogut ésser un filòsof, en el sentit professional; si hagués estat més fort i hagués tingut una naixença més sortosa, podria haver estat un reformador. Tal com era, resta com de les forces potencials més puixants del nostre temps.

JOSEP SOL

Acaben de posar-se a la venda

L'últim romàntic - J. Cornudella - 5 ptes.

Les aventures de Tom Sawyer

MARK TWAIN - Trad. J. GARNER - 2'50 ptes.

Administració i venda:

LLIBRERIA CATALONIA

Ronda F. Salvochea, 3 - Telèfon 24647

TALLER DE FOTOGRAVAT COLLECTIVITZAT

ANTONI MARTÍ

AVINYÓ, 19, PRAL. TELÈF. 17047

CAMISERIA
FITO
PARCELONA
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655

MIRADOR DE LA GUERRA

ENTRE ELS MILITARS FACCIOSOS DEL MARROC (NARRACIO D'UN FUGITIU CATALA)

Lluita amb tot: amb els traïdors, amb els elements, amb les circumstàncies, amb els temors d'ésser descobert, amb la mort mateixa cara a cara, de front, com saben lluitar en la seva dignitat d'homes lliures els antifeixistes.

Aquesta ha estat l'odissea d'aquest jove català que ha pogut fugir del Marroc facciós; una lluita amb tot i contra tot; lluita silenciosa, pregonada, sense cap més arma que la voluntat, ni més defensa que la del seu desig de tornar a Espanya.

El jove Dalmau — que així s'anomena aquest jove que acaba de tornar a casa seva, fugint del turment del Marroc feixista, ens conta la seva història amb naturalitat, convençut que no ha fet altra cosa que complir amb el seu deure.

—Quan esclatà la sublevació — diu — em trobava complint el servei militar a Alcazarquivir. Recordo com procediren allí els rebels. El dia 17 de juliol, a les dotze de la nit, ens despertaren els oficials dient-nos que acabava d'entaular-se una forta lluita entre moros i hebreus. Ens feren sortir del campament i formarem en línia de combat. Els soldats es preguntaven si era necessari tota aquella preparació per a anar a posar pau en una renyina més o menys greu. Desconfiàvem. Poc després un dels oficials ens donava l'ordre: —Dispareu contra tot paisà que vegeu.

En sentir-ho, la sospita es convertí en certitud. La lluita entre moros i hebreus era un pretext: s'anava contra els espanyols.

Es posaren guàrdies als carrers i als edificis, foren detinguts homes i dones que no eren considerats addictes al feixisme, i en foren afusellats alguns, entre ells el director d'un banc que no els volgué donar les claus de l'establiment. I els que no eren afusellats, eren obligats a picar pedra a les carreteres.

UNA POSICIO LLEIAL AL GOVERN

Dies abans de la sublevació foren frasslladats a Magaret, posició propera a Larraix, alguns soldats catalans i madrilenys, que no oferien confiança als facciosos.

En total eren trenta, quatre d'ells eren sargents. Una nit—els soldats feia estona que dormien—foren despertats pels susdits sargents. Un d'aquets els digué:

—Companys: Ha esclatat una sublevació feixista contra el Govern. Nosaltres som espanyols, ens paga el Govern, que al seu torn rep els diners del poble. D'aquest procedim i depenem. Creieu que el vostre deure és defensar-lo? Els soldats contestaren amb un unànime Visca la República! i començaren les obres per a defensar la posició. Collocaren una metralladora a la torreta i a la façana pintaren un rètol: «Som lleials al Govern legal! Visca la República!»

Dos dies després, en presentar-se el moro que portava la carn al cap de la posició, li lliurà un escrit encarregant-li que el fes arribar al comandant d'Arcila. I al dia següent es presentava davant la posició un tabor de regulars complet i una companyia dels melialla; dos mil homes en total. Una demostració del valor dels feixistes. Els soldats, convençuts que resistir era un suïcidi, es rendiren.

També a Arcila hi hagué elements que es mostraren enemics del feixisme. Grups de soldats i paisans, amb alguns sots-oficials i sargents que estaven d'acord per a oposar-se als facciosos; però un tinent anomenat Bernabé, els delatà i els caps dels grups foren afusellats.

Un sargent, en trobar-se davant els fusells assassins, s'encairà amb el delator i li digué:

—Avui em toca a mi, però demà et tocarà a tu, covard!

El tinent s'amagà darrera la joguina. A Arcila s'assassinà famílies senceres. No es respectava, ni velles, ni dones, ni nens. Era l'extermini per sistema. I en fred. Per evitar-se treballs no els treien ni tan sols de les cases. Els assassinaven dintre d'elles. I sense més motiu que el d'algú de la família o algun amic que estava afiliat a partits d'esquerra o societats obreres. Era bastant ésser «roig» o «simpatitzant» per a trobar la mort.

Cal acabar amb aquestes malesdors facces de gossos — deien.

A les nits tiraven els cadàvers al mar. S'assassinà nens de sis i vuit anys. N'hi havia prou que el pare o un germà hagués fugit, perquè s'acabés amb la família. La població d'Arcila quedà exterminada.

EL FEIXISME A ALCAZARQUIVIR

—Vuit mesos — diu l'evadit —, dels catorze que he fet el servei, he estat a Alcazarquivir feixista, he hagut de callar les meves idees antifeixistes i dissimular els meus sentiments i conviccions. I en aquests vuit mesos ni una sola hora he deixat de pensar en la fugida.

Al començament se'ls encomanaven els serveis de vigilància i escorcolls. Els soldats ho feien de mala gana. Escorcolls i vigilàncies eren simulacres. En trobar quelcom sospitos miraven cap a l'altre costat, i un «aquí no hi ha res» brotava dels llavis, i marxaven. Als serveis de vigilància una mirada cordial tranquil·litava els xofers de cotxes i camions.

—Apa, endavant!

S'obligava els soldats a assistir a les cerimònies monàrquiques, que sempre resultaven grotesques. Creien que anaven a entusiasmar-se amb banderes, discursos i visques, i el que feien era riure baix.

El 15 d'agost organitzaren una desfilada amb motiu d'hissar-se la bandera monàrquica a l'Ajuntament moro. El tinent Closes pronuncià un discurs que acabà amb un visca. La contestació dels soldats tenia un to fúnebre.

EL FRACAS D'UN INTENT DE FUGIDA

La idea de fugir s'albergava en molts dels allà retinguts. En certa ocasió ens posarem d'acord quinze soldats, dos regulars i sis paisans. Convinguérem que ens reunirem a la nit en una quadra pròxima a la caserna, per a sortir amb direcció a la frontera francesa. Els regulars, que arribaven els primers, com s'havia acordat, es cansaren d'esperar i marxaren sols, però tingueren la desgràcia, segons sabérem més tard, d'ésser detinguts.

En acudir nosaltres i no veure ningú ens posarem a xiular. No contestava ningú. En la nit fosca esperàrem una estona, i a la fi decidírem tornar al campament. Perquè no ens veíem el sentinella entràrem arrossegant-nos. El rifle de guàrdia sentí soroll i cridà; però arribàrem a temps de passar llista.

No poguérem dormir aquella nit. El fracàs i el temor del que podia esdevenir ens mantingué desperts. El dia següent un comandant arrestava tota la companyia.

ELS GENERALS VELLS SON ELS QUE GUANYEN LES GUERRES

El descontent en molts de soldats era evident i el seu desig d'escapar també. Sabíem tot el que esdevenia a Espanya, encara que els oficials s'esforçaven a amagar-ho.

Diversos d'ells tenien un conegut que pogué amagar un aparell de ràdio i sempre que els era possible anaven a escoltar-la. Estaven, doncs, al corrent del que esdevenia. Sofriren intensament i angoixosament en conèixer les notícies de l'ofensiva feixista sobre Madrid i s'inundaren d'alegria quan saberen que la dita ofensiva s'havia aturat en sec.

El fort optimisme del general Miaja els inundava el cor de confiança i elevava la seva moral, i sentint-lo un exclamà:

—Els generals vells són els que guanyen les guerres.

El que féu aquesta exclamació no coneixia l'heroic defensor de Madrid, però se'l afigurava home entrat en anys. I tots s'aferraren a aquesta convicció que feia sentir més i més el desig de fugir.

FINS A LA FRONTERA FRANCESA

Cada dia es feien projectes de fugida. A la fi, un d'ells, soldat de Cadaqués, anomenat Hilari, es posà d'acord amb un noi del poblal.

En tornar em digué que pensava escapar-se.

Vols venir?

Vaig acceptar. Vaig saber que érem 25 els compromesos entre paisans i soldats, i que anàvem a sortir el dia 8 de febrer. Començà el dia plovent fort. A mitja tarda la meitat dels compromesos digueren que no es trobaven

bé. El fracàs de l'intent anterior els restà coratge.

Continuà plovent sense parar; tronava i llampeguejava. La nit era terrible, però el propòsit ferm en nosaltres.

Prenguérem a la cantina quatre sardines i un tros de pa i acordàrem reunir-nos a dos quarts de vuit a la quadra dels porcs. La nerviositat no ens deixava aturar. A les set ens dirigírem al lloc esmentat. L'espera, plena d'angoixa, fou llarga. Ja es parlava de traïció, quan a la fi aparegueren els compromesos. Fugírem a través del camp. Sentírem rumors; ens llançàrem a terra amb les pistoles preparades. El cor saltava amb un soroll espantós. Ningú. Seguírem el camí i ens extraviam, anant a parar a una cabila.

La pluja, els trons i els llamps ens salvaren. La cabila estava deserta. Sense una paraula, sense respirar, arrossegant-nos sobre els genolls i les mans enfonsades al fang donàrem la volta a la cabila. A la una de la nit arribàrem a la vorera del riu Buckos, que separa els territoris espanyol i francès.

El travessàrem plens de fang, amb l'aigua fins al coll i morts de fred penetràrem a la caseta de la guàrdia francesa, on ens donaren cigarretes.

DEL CAMPAMENT FRANCÉS A RABAT

Seguidament ens conduïren al campament francès d'Arbaba. Eren les cinc del matí; seguia plovent.

No poden entrar, el capità dorm. Ens conduïren a una tenda on encengueren foc perquè se'ns assegués la roba. A les nou ens serviren café, i ens digueren:

—El capità us espera.

Entràrem i li lliuràrem les armes. Després de fer-nos diverses preguntes sobre coses militars, ens pagà el cotxe fin al Zoco El-Arbà, i allí un tinent ens el pagà fins a Rabat, on ens portaren a l'Estat Major. Els oficials ens feren moltes preguntes, entre elles els motius que ens portaren a desertar.

Perquè no estàvem d'acord amb aquells salvatges, i perquè les nostres idees són contràries a les seves.

L'interpret es posà a riure. Devia ésser feixista.

A Rabat, el cònsol es portà admirablement amb nosaltres, com a republicans i antifeixistes autèntics.

—Aneu a menjar i a dormir fins que us en cansau. Demà parlarem — ens digué.

El féu que ens acompanyessin a un cercle espanyol. Allà ens donaren roba i menjar. Feia més de trenta hores que no havíem menjat res.

Durant els cinc dies que estiguérem a Rabat el cònsol ens atengué amb tota cura. Ens estengué els passaports per a arribar a Espanya, i ens lliurà, a més, 20 francs per menjar, a cadascun. A més a més telefonà a Oran la nostra arribada, i allà ens esperaven ja i ens donaren menjar.

A les cinc de la tarda embarcàrem al «Port-Vendres». Vint-i-nou hores de viatge; però no importava: eren per arribar a Espanya. I el cor saltava amb joia.

A ESPANYA!

A Portbou ens donaren menjar i a les tres de la tarda agafàrem el tren que ens conduïa a Espanya. I aquí estic després d'abraçar els meus pares, que feia vuit mesos que no sabien res de mi.

La tragèdia de Galícia

ELS CAMPEROLS I PESCADORS GALLECS ES VEIEREN LLIGATS I LLIURATS DE PLE ALS CACICS

Galícia, que fou sempre la regió més infortunada d'Espanya, és ara la zona on la tragèdia feixista adquireix majors relleus.

Galícia, amb una indústria en període embrionari, vivia i se sostenia amb la seva agricultura, ramaderia, pesca i molt especialment del diner que periòdicament trametien a llurs familiars els milers i milers de gallecs obligats a creuar l'Atlàntic en busca d'un salari que la Pàtria que els va veure néixer els negava.

Prohibida pels Estats americans l'exportació de capitals, es privà la majoria de les famílies gallegues d'una de llurs més poderoses fonts d'ingressos i quedaren des d'aleshores limitats llurs beneficis a allò que els produïssin les terres, el bestiar i la mar.

Gran, indubtablement, fou el crebament que la determinació dels Estats americans causà a l'economia gallega. No obstant, major encara fou el perjudici que li ocasionà el Poder central amb la seva absurda política aranzelària de protecció a les altres regions; el que li causà amb el seu règim de contingents, i el que li produí amb l'aprovació del tan discutit tractat de l'Uruguai. Amb la política aranzelària, donà un cop de mort a la naixent indústria gallega; amb el règim de contingents, desvalorà enormement els productes de l'agricultura i, sobretot, la pesca; i amb l'aprovació de l'esmentat Tractat, donà el cop de gràcia a l'economia de Galícia, menyspreant la seva ramaderia.

Sense diner d'Amèrica, sense valor els productes agrícoles, a baix preu el peix i el bestiar, els camperols i pescadors gallegos — que són la majoria dels habitants de la regió — es veieren lligats i lliurats de ple als cacics. Cacics que, sempre alerta, aprofitaren l'opunitat que els brindà l'absurda política del bienni negre per a negociar usurariament amb la pobresa aliena explotar-la ensems políticament.

Aquesta i no altra era la veritable situació de Galícia i començà el 1936. I amb aquest panorama econòmic i polític nasqué el Front Popular.

EL 16 DE FEBRER ES POSA A PROVA EL REPUBLICANISME DE GALICIA

En la situació exposada, era difícil l'acció del Front Popular i eren molt pocs els que creien en el seu triomf. No obstant, els que coneixien els camperols, pescadors, petits industrials i la joventut gallega, confiaven cegament en el triomf electoral de les esquerres, puix que, precisament per conèixer-ho, sabien que, a més d'anticaciquistes, eren rebels per naturalesa i esquerrens per temperament.

El 16 de febrer es posà a prova el republicanisme de Galícia i fou aquest dia inoblidable quan poguérem contemplar el meravellós espectacle de pescadors, camperols, obrers industrials, petits comerciants i joventut, units en un estret feix, sota la bandera del Front Popular; s'enfrontaven contra cacics i autoritats al servei d'aquests i els derrotaven a les urnes per a treure triomfants la majoria dels candidats d'esquerra. Aleshores proclamaren davant d'Espanya i de tot el món que Galícia era, abans que tot i sobretot, republicana.

No obstant, la regió que en renyides batalles electorals proclamà el seu esquerriisme el mes de febrer del 1935, ho confirmà en les eleccions de compromissaris el mes d'abril, i ho rubricà, per últim, el mes de juny, en ocasió del plebiscit galleg, avui està a poder del feixisme.

LA HISTORIA, AL SEU DIA, FARÀ JUSTICIA ALS QUE FOREN VALENTS I HEROICS DEFENSORS DE LES CIUTATS GALLEGUES

Es que Galícia ha deixat d'ésser ideològicament republicana? No. Els gallecs són ara més republicans que abans i més antifeixistes que mai.

Les esquerres gallegues foren sorpreses el 19 de juliol per la traïció de 10.000 homes armats i organitzats perfectament — total d'homes que componien les forces d'Infanteria, Artilleria, Marina, Seguretat i Guàrdia civil a la regió — que s'aixecaren contra un poble desorganitzat i sense armes. Poble que, sense temps per a armar-se adequadament, no vacillà a fer front als exèrcits deslleials, amb l'escàs nombre de pistoles i escopetes reunides

apressadament pels seus dirigents, i contra els traïdors lluità fins que la superioritat d'armament i organització els derrotaren.

Les esquerres gallegues feren aleshores en pro de la República l'única cosa que aquells dies podien fer: lluitar i combatre contra un exèrcit disciplinat i perfectament dotat, fins que foren derrotats per la força. La Història, al seu dia, farà justícia als que foren valents i heroics defensors de les ciutats de La Corunya, Pontevedra, Orense, El Ferrol, dels pobles de Noja, Tuy, Lavadores... Continuaren després i segueixen fent avui a favor de la nostra causa tot allò que les circumstàncies els permeten fer: organitzar aixecaments contra els invasors, com els fracassats a La Corunya, El Ferrol, Vigo i Pontevedra; quieten la reraguarda enemiga, fomentant i emparant les patrulles armades a les muntanyes; contribueixen al triomf de la causa de la República lluitant voluntàriament al costat dels valents gudarís de Bascònia uns sis mil gallecs, combatent en les files dels heroics minaires d'Astúries uns quatre mil paisans de Concepción Arenal, i lluitant junts amb els exèrcits lleials de Madrid, Aragó i el Sud, uns sis mil paisans sde Rosalia de Castro; formen en les tripulacions dels vaixells de guerra i mercants lleials un crescutíssim nombre de paisans de Méndez Núñez; desmoralitzant l'enemic i augmentant la nostra moral, passant-se diàriament a les nostres files un gran nombre de gallecs que el feixisme, pel terror, obligà a enrolar-se a les seves.

LA FERTIL TERRA GALLEGA FOU SEMBRADA DE MILERS I MILERS DE CADAVERS...

Si Galícia era republicana el 19 de juliol del 1936, Galícia és ara, en ple règim feixista, molt més republicana que aleshores; que, solament pel terror, pot un poble que provà a bastament el seu odi al cacic, veure aquest convertit contra la seva voluntat en amo i senyor dels seus destins. Solament ple salvatisme imperant en aquella zona toleren i consenten els gallecs que el fruit de llur treball els sigui arrabassat per a contribuir al sosteniment d'una guerra que únicament dolor i cadàvers els produeix.

Galícia odia i rebutja el feixisme. Ara més que mai, perquè el coneixen i l'han de suportar. La fertíl terra gallega fou sembrada, en el transcurs de la guerra amb milers i milers de cadàvers de gent d'esquerra, que la barbàrie feixista convertí inconscientment en fructífera llavor revolucionària.

Els cadàvers dels quatre governadors gallegos; els alcaldes de La Corunya, Pontevedra, Vigo, Carballino, Lavadores, Cangas, La Guardia, Cambados, Amoeiro, Marín, Barco de Valdeorras, Caldas de Reyes, Rodeno, etc.; els dels diputats a Corts Miñones, Guzman, Díaz Villamil, Peñamaría (republicans), Biblatua, Seoane (socialistes); els dels destacats socialistes Heraclio Botana, Ramiro Paz, germans Fuentes Cariales, germans Bilbatua, Corbacho, Costado, Blanco Solla, etc.; els dels coneguts republicans Jacinto Santiago, Prego, Joaquín Fernández, Ferreiro Panadeiro, Antonio Jar, Lamas, Aquilino Sánchez, Otero, Pasín, Echegaray, Manuel Oliveira, Silva Castro, Sixto, Fidel Fraga, etc.; els dels significats galleguistes Bóveda, Tenreiro, Brasillmo Alvarez, germans Nantes, Casal, Antonio Suárez Picallo, etc.; els dels dirigents comunistes Araujo, Gracia Filgueira, Cedron, Pérez, Benigno Alvarez, etcètera; els dels líders sindicalistes Villaverde, Alvite, Jacinto Méndez, Francisco Bayon, Manuel Fandiño etc.; els dels destacats metges Telmo Bernàrdes, Vega la Barrera, Amancio Caamaño, Aleja Diz Juraño, Darío Alvarez Luneses, Jorge Etchevein, Martínez Piño, Vicente Varela Redio, Luis Poza Pastrana, Angel Cadavid (republicans); Waldo Gil, Eugenio Arbores (socialistes), etc.; els dels significats advocats Martín Martínez, Adrio Barreiro, Santiso Giron, Luis Pando Rive-ro (republicans); Alberto Martuve (indefinit), etc.; els dels valuosos periodistes Roberto Blanco Torres, Lustra Rivas (republicans); Plácido Castro, Víctor Casas (galleguistes); el del popular pintor i escenògraf Camilo Díaz Ballico; els dels significats contractistes com Serafín Alvarez i fills; els dels coneguts militars Pita Caridad, Salcedo (generals d'Infanteria); Azarola (vicealmirall); Fructuoso Manrique (tinent coronel de Carrabiners); Pérez Car-

(Passa a la pàg. 9)

MIRADOR DE LA GUERRA

El servei secret de Franco és dirigit pel coronel von Rau

Geoffrey Frazer escriu a «Le Soir», de París, del 17 d'aquest mes: «Vaig tenir ocasió de sentir un dia, a través d'un embà que separava la meua habitació de la del costat, les paraules següents, dites en veu molt alta, i que posaven fi a una llarga conversa:

—Accepto treballar per a Franco, i àdhuc per als italians. Però amb alemanys, no i no. Jo sóc francès!

Es efectivament impossible treballar per al servei d'informacions de Franco sense que sigui amb i per als alemanys. En efecte, és un alemany qui dirigeix aquest servei a Salamanca; es tracta del tinent coronel Karl von Rau que fou, durant la guerra del

1914, ajudant del coronel Nicolai, cap de l'espionatge alemany. Fa alguns mesos Rau fou ascendit a tinent coronel i «prestat» a Franco. Les seves oficines són a Salamanca, però sovint va a Tetuan. El seu ajudant és també un oficial alemany, capità Rieser.

La conversa a la qual vaig assistir tingué lloc abans del tancament de la frontera espanyola. Es tractava de la trama de nous «voluntaris» alemanys a Espanya, contra la qual cosa es declarava Callejon: «Per cada home que tramet el Reich a Espanya — deia — aquests maleïts «roigs» n'hi envien deu». Lietzmann contestà: «Desitjo que siguin enviats aquests reforços encara que s'hagin de trametre els homes contra llur voluntat. Hem invertit el nostre diner a Espanya. Hem de tenir homes allí per a defensar aquest diner.»

El senyor Callejon s'inclinà. De la mateixa manera que ha d'inclinarse el captaire davant del qui li dona almoïna.

Una nova capitulació davant Franco

(Ve de la pàg. 3)

posició de dominar les nostres comunicacions a la Mediterrània», ha dit Lloyd George

El senyor Mander, un altre orador liberal, havia dit: «La invasió alemanya i italiana a Espanya, té per objecte establir al costat dels Pireneus un Estat feixista amenaçant les nostres vies de comunicació imperials i les de França. I si aquesta invasió s'aconsegueix serà practicada en una altra part amb una confiança i un èxit encara majors.»

Després de la decisió del Govern britànic un problema molt greu es planteja per al govern francès. Fins ara França ha seguit fidelment el Foreign Office. S'ha associat a totes les seves demandes que han afavorit la rebel·lió. Ha calcat la seva actitud sobre la Gran Bretanya.

Aquesta política assegura els factors d'inseguretat. Ha portat al resultat que, des d'ara, les comunicacions marítimes de França amb l'Àfrica del Nord no estan ja assegurades. En la diplomàcia europea permet l'isolament de França com ho demostren les vicissituds de la Petita Entesa.

Fa algunes setmanes, l'Associació dels oficials de reserva republicans, dels quals és president M. Daladier, encarregava a la seva comissió tècnica que estudiés les repercussions de la guerra d'Espanya sobre la defensa nacional francesa. Aquesta comissió formulà les observacions següents:

«Al Sud-oest es troben les grans fàbriques de guerra de l'Estat, les fàbriques gegants que, en temps de guerra, ocuparien desenes de milers d'obriers, com les fàbriques d'armaments de Tarbes i de Castres, com les fàbriques de pólvora de Saint-Médard prop de Bordeys, o la d'Angulema, o la de Bergerac, o també com la famosa fàbrica d'explosius de Baiona. Al Sud-oest es troba per fi, la fàbrica de pólvora de Tolosa, on es troba concentrada la més de la meitat de la producció francesa d'àcid nítric — el restant es troba al Nord — és a dir, l'àcid més indispensable per a totes les pólvores i gairebé tots els explosius.»

I conclou: «Salta a la vista que les potències feixistes han provocat la guerra a Espanya:

Primer. Per a immobilitzar les tropes franceses a la frontera dels Pireneus.

Segon. Per a tallar el proveïment francès per mar i especialment en carburs cíclics (transformables en explosius militars com melinita o la toilita,

EL BATALLÓ HANS BEIMLER

A Guadalajara se celebrà una festa en ocasió de la formació d'un nou Batalló: el Batalló Hans Beimler.

Fins aleshores, l'onzena Brigada Internacional es componia de tres batallons: Thaelmann, Edgar André i Comune de París. Aquest darrer ha anat a formar part de la catorzena Brigada i un nou Batalló porta el nom de Hans Beimler, l'heroi caigut al front de Madrid, el primer de desembre darrer. Es compon d'alemanys i espanyols, però principalment d'espanyols, perquè dels alemanys en queden pocs.

La festa se celebrà en una sala gran. Tots els camarades i els comandants estaven presents. Els camarades alemanys dels Batallons Edgar André i Ernst Thaelmann estaven ja al seu lloc quan els camarades del Batalló Hans Beimler feren llur entrada. Foren rebuts amb gran entusiasme. Els comissaris polítics i els comandants feren uns discursos en els quals celebraren les grans qualitats humanes de Hans Beimler. El seu talent d'organitzador, la seva activitat incansable, la seva camaraderia i el seu valor admirable, de les quals donà proves en totes les circumstàncies.

Com atenció especial a la memòria del gran lluitador mort, Ernst Busch, recentment arribat de Moscou, cantà els darrers «songs» de Weinert, i amb els seus cants revolucionaris omplí tots els espectadors d'emoció i de meravella.

La festa acabà amb la promesa mútua del comandant i dels homes del Batalló Hans Beimler de seguir l'exemple donat fins ara pels Batallons Thaelmann i André en la lluita contra el feixisme.

puix que la major font d'aquestes matèries és el petroli de Borneo).

Tercer. Per a assegurar-se — com hem demostrat — que les matèries primes necessàries per a la defensa nacional francesa de procedència espanyola (pirites i mercuri) no puguin arribar a França en temps de guerra.

Quart. Per a tenir la nostra indústria de guerra, la més vulnerable i la més essencial, sota el foc de llurs esquadrilles instal·lades a Espanya, a alguns minuts de vol, fent d'aquesta manera impossible tot treball en aquestes fàbriques sota un foc inevitable.

Els serveis responsables de la defensa nacional, sense distinció d'opinions polítiques, han assenyalat des de fa ja molt temps el perill que ens amenaça. El govern coneix aquesta situació.»

Però s'actua com si això s'ignorés. La decisió del Gabinet de Londres no autoritza el govern francès a l'abstenció. França no pot ni callar ni seguir els còmplices britànics dels rebels.

França no pot, el seu govern no pot, subscriure aquest atemptat contra la República.

La tragèdia de Galícia

(Ve de la pàg. 8)

ballo (tinent coronel metge de l'Armada); Quesada (comandant d'Assalt); Juan Rico (capità d'Assalt); Bugallo (capità d'Enginyers), etc.; els dels coneguts mestres nacionals Paulo Novés Souto, Bernárdez Carrera, Bey, Rodríguez, German Adrio, Ramos, Eduardo Niminós, Pedreira, etc.; els dels caps de Correus de Porririño, Padron, Sengenjo, etc.; els de la muller del governador de L'Acorunya, alcaldessa de Carriza, mestra de Forcadella, Monelos, etc., són llavors selectes que asseguren el prompte i ràpid florir a Galícia d'una esplèndida collita revolucionària.

POBRA GALICIA!

Pobra Galícia! El feix, lliurant-la a qui no et coneix, ni et sent ni t'estima, et va envilir, et privà de braços útils, et deixà en la misèria i convertí els teus dolços i bells rius en torrents de sang.

Les esquerres gallegues, derrotades, però no vençudes, impulsades per la pròpia barbàrie feixista, triomfaran definitivament aviat, i amb llur triomf Galícia serà lliure i pròspera.

CAMISERIA ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 11 Telèfon 11655

LA PREMSA NAZI I EL CONFLICTE ESPANYOL

A part del coneixement directe que tenim a la nostra zona, referent a la marxa de les operacions militars als nostres fronts de guerra, existeix un mitjà bastant segur de conèixer fins a quin punt els esdeveniments ens són favorables, i quines són les esperances que en ells podem posar: els comentaris de la premsa estrangera, sobretot si hom els compara amb els que precediren les recents victòries de l'Exèrcit Popular, i es veu d'una manera conjunta una extraordinària evolució. I entre ells, són particularment simptomàtics els de la premsa mediatitzada pel feixisme, dintre i fora dels països feixistes.

Fins i tot en la gran derrota italiana de Guadalajara, el menyspreu per les forces lleials cobria les pàgines dels rotatius a sou de les autocràcies. Després d'aquesta batalla, de repercussió universal, la premsa que es titula independent tracta amb respecte la República espanyola, i la que mantenen els autocràcies, encara que prossegueix la seva campanya contra l'Espanya popular, canvia alguns qualificatius i reconeix a les forces lleials virtuts que abans negaven plenament.

Prova d'això és l'article de la «Frankfurter Zeitung» del 7 d'abril, que extractem a continuació, sobretot per tractar-se d'un diari que ha dirigit al nostre gloriós exèrcit els més cruds dicters i els atacs més forts:

«Cada dia s'aprecia amb major exactitud i claredat la influència que els esdeveniments del passat novembre han exercit sobre el desenvolupament de la guerra civil a Espanya.

Mentre anteriorment els exèrcits travessaven en ràpids avanços provincies senceres que eren ocupades en poques setmanes, després de perdre el primer atac contra la capital, s'inicià el període de les sagnants i fatigoses batalles, per la conquesta de cada pam de terreny, que caracteritzen des de llavors els esdeveniments militars d'Espanya. El temps guanyat per les milícies governamentals ha tingut per a elles una importància decisiva, perquè en el curs de la guerra, un dels seus caps, el llavors coronel de l'Exèrcit Regular, i avui general Miaja, amb el seu poder creixent, ha sabut dominar progressivament, la indisciplina i reorganitzar, amb la major eficiència, les reserves. Les seves mesures enèrgiques, junt amb la casualitat que afavoria els republicans — per exemple, la tempesta de neu i els avions arribats a última hora — pogueren, el mes de març, rebutjar una vegada més l'atac contra la capital.»

L'ingenu pretext de la neu — no més nevava per als italians i, en canvi, els lleials combatien al sol; l'alemany és poc maliciós i creurà en la influència de la casualitat — no és més que una manera de disculpar l'exèrcit del Duce.

Després parla de l'ofensiva rebel sobre Bilbao, i diu:

«Després d'uns èxits obtinguts per sorpresa, l'avanç dels nacionals al Sud-Est de Bilbao s'ha paralitzat. És probable que els partidaris d'un Estat base hagin aconseguit rebutjar novament el perill que els amenaçava. Sigui quin sigui el resultat d'aquesta ofensiva, es veu comprovada una altra vegada la impressió que es tenia, des de fa mesos, referent a l'evolució de la guerra: el desenvolupament és lent, avançar és molt difícil i totes les ofensives s'aturen ràpidament, quan l'enemic assoleix concentrar-se. Els que creien en una guerra de moviments es veuen molt desil·lusionats. La motorització, els carros de combat i l'aviació no han pogut impedir, fins ara, que els fronts, després d'unes operacions violentes, es paralitzin a poc a poc fins a la immobilitat completa. Quan els ràpids carros de combat dels voluntaris italians assoliren en pocs dies assetjar per complet la ciutat de Màlaga, i prendre-la en una operació de gran rapidesa, n'hi havia molts que esperaven veure una nova modalitat en aquesta guerra, creient que les invencions del final de la guerra mundial i d'aquests últims anys podrien provocar una ràpida decisió. Els esdeveniments que seguiren han demostrat que aquest concepte era totalment equivocat.»

Així com en els últims mesos de la guerra mundial, els aliats pogueren assolir èxits decisius únicament contra un enemic numèricament inferior, mal preparat contra les armes noves i, a més a més, completament esgotat, d'i-

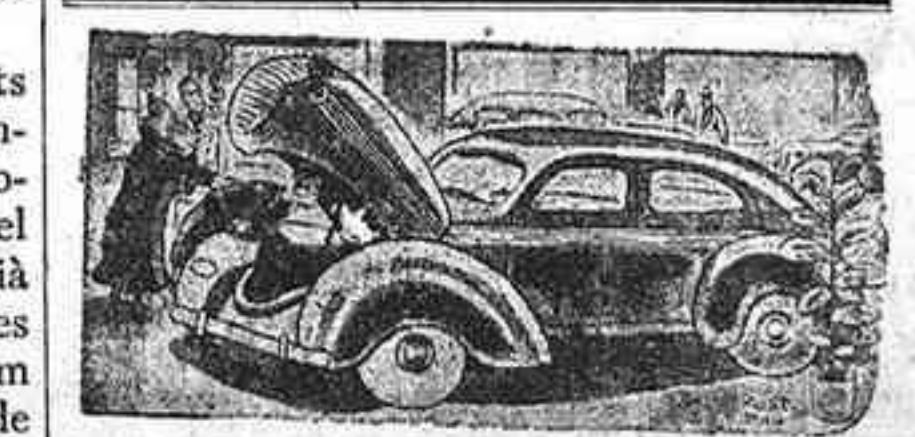
qual manera s'ha pogut prendre Màlaga, únicament perquè les milícies no disposaven de la suficient quantitat d'armes de defensa. Però a tots els altres sectors, on existeix un cert equilibri de les forces, el desenrotllament de les operacions és extremadament lent.

Aquest fet ha estat per a molts una gran sorpresa.»

«També ha sorprès molts el que s'ha sabut aquests últims dies sobre l'efecte moral dels atacs aeris i dels bombardeigs. La impressió ha estat sempre gran al primer atac. Però molt ràpidament, els lluitadors i la població civil s'han acostumat a aquest nou perill, malgrat l'horrible impressió primera. Fins i tot es pot dir que en molts llocs la gent ha tornat a ésser despreocupada i ha oblidat el perill. La població civil en el moment de l'atac es refugia als soterranis i refugis, però a no caure ni de lluny en el pànic.»

Aquest paràgraf porta implícit un reconeixement de l'heroisme del poble espanyol, que està admirant tot el món, i un fracàs més dels procediments teutònics, que, naturalment, només serveixen per als teutons.

El diari nazi «Frankfurter Zeitung» anomena «costums» la magnífica serenitat de la població civil brutalment atacada pels seus seqüencs, incitats pel seu fibrer. Però, anomeni-la com vulguin, reconeix el que abans negava: la grandesa del poble espanyol que no es deixarà mai dominar per aquesta heterogènia barreja de traïdors i invasors.

—Sigues prudent, Herbert! (De «The New Yorker»)

EL NOSTRE CONCURS LITERARI

Mil pessetes a la millor novel·la sobre la guerra

MIRADOR organitza un concurs literari de novel·les o reportatges novel·lats sobre la guerra, d'acord amb les següents

BASES

Primera. El tema principal de les obres que aspirin al premi haurà d'ésser forçosament un aspecte qualsevol de la guerra actual, tant del front com de la retaguarda, i la seva finalitat precisament la d'encoratjar perquè la guerra sigui guanyada de la manera més ràpida possible.

Segona. Per a atorgar el premi, el Jurat tindrà en compte la vàlua literària de les obres i llur sentit polític.

Tercera. Les obres hauran d'ésser escrites en català, a màquina o amb lletra molt clara, en quèrtilles per una sola cara, i tindran una extensió mínima de 150 pàgines format octau impreses en tipus del cos 9.

Quarta. L'obra premiada serà publicada precisament a MIRADOR o per l'editor que la nostra revista designi, i el pagament de l'import del premi equival a l'adquisició dels drets de publicació.

Cinquena. Els originals hauran de presentar-se a la nostra redacció, Portal de l'Angel, 24, amb indicació del nom i domicili de l'autor, abans del dia 30 de juny pròxim a les vuit del vespre. El veredict del Jurat es farà públic abans del 19 de juliol i al mateix temps es publicaran també els noms de les persones que el componguin.

Sisena. El premi consistirà en mil pessetes en metllic. El Jurat podrà també designar altres obres que consideri dignes de publicar-se i MIRADOR proposarà a llurs autors les condicions oportunes de publicació.

Barcelona, 31 de març del 1937.

1914, ajudant del coronel Nicolai, cap de l'espionatge alemany. Fa alguns mesos Rau fou ascendit a tinent coronel i «prestat» a Franco. Les seves oficines són a Salamanca, però sovint va a Tetuan. El seu ajudant és també un oficial alemany, capità Rieser.

Rau i Rieser pertanyen encara al servei actiu de l'exèrcit alemany, en el servei d'informació. Han organitzat a Espanya, a Portugal, al Marroc i a França al servei secret de Franco.

He pogut, en el curs de les meves investigacions, despistar alguns d'aquests individus que estan encarregats d'aquesta trista labor per al feixisme hispano-alemany. Em fou gràt comprovar que entre ells són molt rars els francesos. A part dels espanyols, són, en llur majoria, alemanys i, alguns, italians.

A l'Hotel M. de París, visitat per la millor clientela internacional, hi podeu anar a menjar i dormir sense notar res d'estrany. Però demaneu, per exemple, pujar a l'habitació 51. Se us mirarà amb sospita, com demanant una consigna. Ací, aquesta consigna és una carta i si no la teniu, se us ensenyarà amicalment la porta. Si teniu la carta us trobareu, després d'uns minuts, davant el senyor Próspero de Callejon, secretari particular de Quíñones de Leon.

QUIÑONES DE LEON, REPRESENTANT POLITIC DE SALAMANCA A PARIS

El senyor Quíñones de Leon ocupa, a l'Hotel M., una sèrie d'habitacions, la majoria de les quals serveixen d'oficina. La seva «Secretaria particular» està composta per unes quinze persones. Es molt per a un ambaixador retirat. I és poc per al cap nominal dels serveis polítics de Franco a França. Però hi ha a França molts agents alemanys que supleixen els que falten.

He dit «cap nominal», perquè en realitat el que dirigeix és un senyor Rodés, diputat català, ex-ministre d'Instrucció pública de Primo de Rivera. Entre els ajudants dels senyors Rodés i Callejon hi ha un oficial austríac i un alemany, que amaga la seva identitat sota el nom de Schultz.

Quant a la carta «consigna» n'he tingut una a les mans. Totes són iguals i diuen textualment:

«El senyor... es presentarà avui a l'Hotel M., habitació 51. Prego que es deixi passar immediatament aquest senyor i afirmo ensem que garanteixo absolutament la seva personalitat. Prego que es liquidi l'assumpte el més aviat possible.»

Aquestes cartes estan escrites a màquina, en el paper de l'Ambaixada d'Alemanya a París i tenen el segell oficial de l'Ambaixada. La signatura és la següent:

Lietzmann
Agregat naval
de l'Ambaixada alemanya

Les persones amb destinació a Espanya que tenen una d'aquestes car-

EL CINEMA I EL TEATRE

UN FILM DE H. G. WELLS

«LA VIDA FUTURA»

Heus ací una obra que ens arriba aueolada amb el prestigi d'un dels millors novel·listes dels darrers temps. En primer lloc ens porta l'afirmació entusiasta d'una personalitat eminent en el món de les lletres, que veu en el cinema el mitjà d'expressió de tanta o més gran capacitat que la Literatura i creu que amb ell poden assolir major força les seves idees, més adeptes les seves doctrines i una il·limitada extensió la seva fantasia. Aquest reconeixement de la indubtable categoria del cinema ja mereix l'elogi. Que lluny aquests d'aquells temps en què se'l considerava un espectacle de fira o una simple diversió per a públics d'endererida mentalitat! Que llunyanes aquelles paraules de l'autor de «Man and Superman», afirmant que el Cinema únicament aconseguiria d'ésser un Art quan li fossin suprimides les imatges i sols es projectessin els rètols explicatius!

Ara, hom ja present, hom ja veu les seves immenses possibilitats i cada dia, cada temporada, hom ens anuncia que aquest o aquell intel·lectual pensa desenvolupar les seves activitats dintre del Setè Art. A la imaginació, que endevina el que no existeix, li ha costat força temps de veure allò que era una realitat palpable. Particularment em satisfia aquesta actitud, encara que no és cosa que em sorprengui massa. Des de Griffith i Chaplin pressagiarem el que avui és el Cinema — un esbós tan sols d'un demà fecund —; des de «El Naixement d'una nació» — naixement d'un art — em constava que ens enfrontàvem amb una troballa artística — que el mateix que la vida, de la qual és un mirall claríssim — posseeix límits insospitats.

H. G. Wells, que anteriorment ha permès que diverses de les seves obres fossin portades al Cinema, ara hi entra amb una força motriu capaç de posar en moviment el complicat engranatge de la producció cinematogràfica. Les meravelles de Wells desplegades davant de la miraculosa caixa de la cambra. Les seves inquietuds, la seva fantasia, entrant de ple dins l'ample camp del llengüer breu. Resultat? Una interessant producció amb moments excel·lents, amb tot i que hi ha algunes irregularitats. Una mentalitat literària massa exigent que restringeix en certs moments les qualitats cinematogràfiques. La seva personalitat excessiva no podia conformar-se amb els anys ingressats de l'aprenentatge. I començà pel final. Però el Cinema és prou complex per a no permetre que es passin les seves lleis per alt. I si el resultat del film mereix l'elogi, no pot escapar, però, per complet, a la censura. Si Mr. Wells va creure's revolucionari el Cinema, va equivocar-se rotundament. Ningú no discuteix la seva elevada posició en la Literatura. Però l'alt pedestal dels Chaplin, Capra, Vidor, Cukor, Von Stroheim i d'altres, resta incommovible. Fritz Lang s'ha justificat amb escreix davant Mr. Wells.

***

Constant forjador d'utopies, mister Wells, com tot aquell que ha dedicat a aquest gènere la ploma i l'enginy, ha procurat canviar la faç d'un món imperfecte donant una solució aparent a tot problema candent que té inquietada la Humanitat. D'ençà dels primers passos de la cultura i de la civilització, aquest no conformisme del pensament amb la matèria estreta de la vida, ha estat causa que sorgissin aquesta legió de profetes i moralistes, fundadors de mons d'estranya perfecció — perfecció encara més completa pel que té de llunyana — que han donat normes i lleis a una humanitat quimèrica; cada pensador, a la seva manera, amb diferents concepcions, amb formes múltiples, que si diuen molt a favor de l'elasticitat del pensament humà, la seva mateixa diversitat ens prova que no hi ha lloc d'existència per a coses semblants. Més que una doctrina pràctica es tracta gairebé sempre de jocs de pirotècnia del pensament.

Des de Plató amb «La República», fins a Huxley amb el seu «Món Fel·liç», passant pel pentateuc metabiològic de Bernard Shaw, hem assistit a centenars d'utopies que pretenen acabar amb el caos que impera en aquest món i s'apressen a formar-ne un de nou i brillant que acabés d'un cop amb tant de tanteig i de proves, i s'anés a la formació de quelcom de concret, quelcom que és fonamentalment diferent a cada utopia.

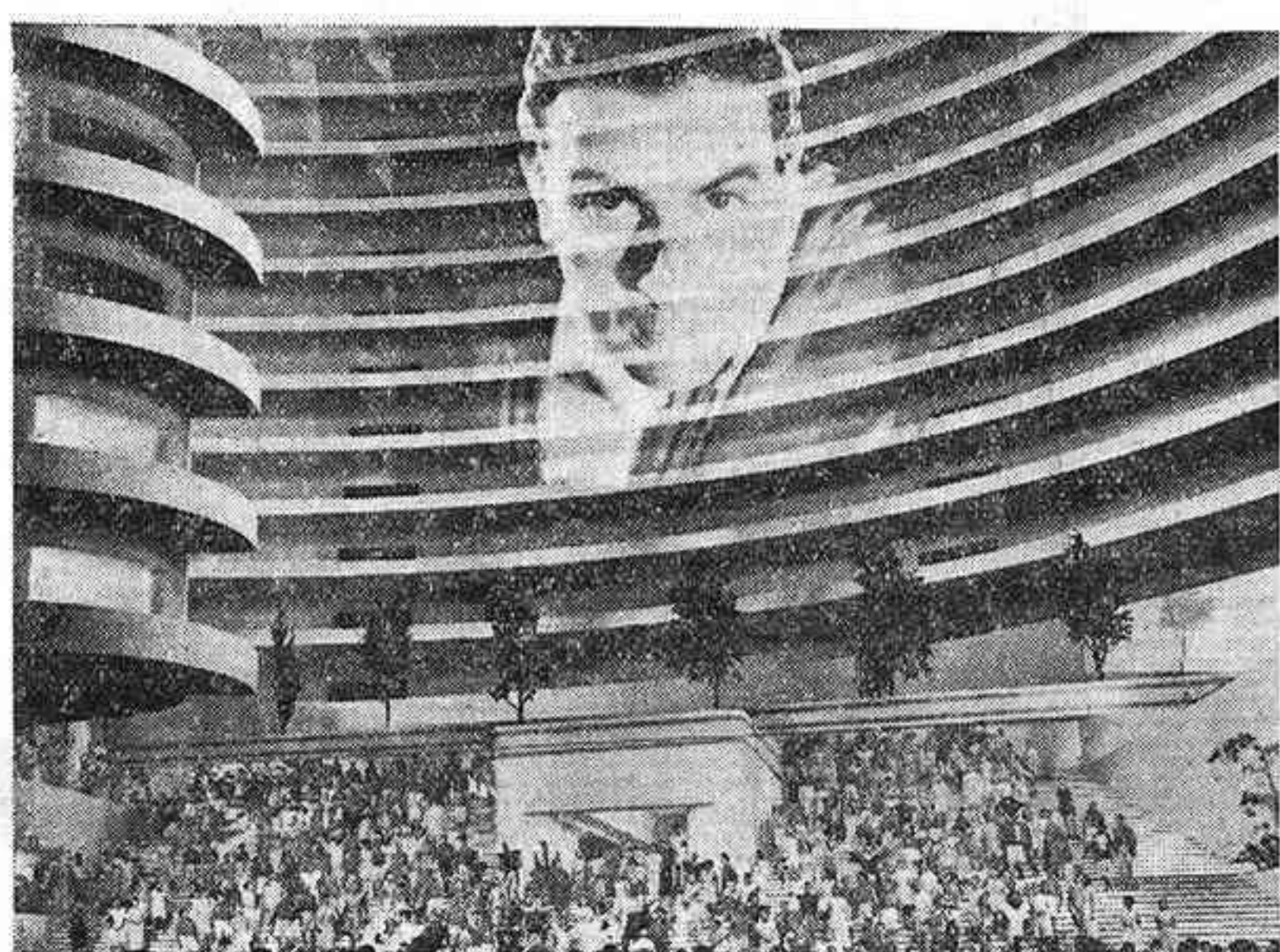
Mr. Wells ens ofereix l'última que ha teixit la seva pròdiga fantasia. «La vida futura» és una cadena de fets i de conseqüències que comença en els nostres dies i el terme de la qual s'escau en la pròxima centúria. Les seves anèl·les ens mostren com progressivament l'estupidesa de la Humanitat, desencadenant noves i inútils guerres, acaba per portar Europa a la seva destruc-

ció total, i com una munió d'enginyers i mecànics s'imposen de la sempre heroica i agradable missió de salvar el món ajudant el Progrés d'una manera eficient.

Comença el film de Wells en ple Nadal, en un recó simbòlic d'Europa. A Everytown els psalms de la festa es barregen amb la inquietud de la ciutat que veu aixecar-se davant d'ella el paorós fantasma d'una guerra imminent. Aviat emmudeixen els cànctics i comença a oir-se el tro dels canons. La guerra ha esclatat. Es decreta una mobilització per a acabar amb la darrera de les guerres. La visió d'aquestes escenes és el punt culminant de la pel·lícula. És quan el cinema demostra la seva superioritat. Wells ens ha contat amb encert de mestre aquest començament del film en el qual es troben reunits tots els amplex elements del Cinema per a oferir-nos una vívida impressió, esgarrifosa i dantesca, dels efectes d'un bombardeig sobre una població civil. No sols d'allò aconsegu-

lució en l'etern problema de les guerres. Però, com no ha de pensar-se en les guerres civils? Veiem que el sentit de Wells és de donar-nos un Estat comú, però el que ens ofereix és un Estat sense sentit comú. Teòricament pretén de convèncer-nos que el món futur haurà d'ésser governat pels homes de ciència. Com si aquests senyors representessin el judici serà, la raó, l'anti-violència! Si arribéssim a aquest cas no hi ha dubte que la Humanitat lluitaria pel descobridor d'una nova glàndula o d'una nebulosa.

Mr. Wells, en el seu noble afany de treballar pel Progrés i per la Humanitat, no fa altra cosa que deshumanitzar l'individu, no intenta més que oblidar les eternes passions de l'home i tot el que en ell hi ha d'abstracte. En la seva Utopia veiem un món raríssim, d'agradables formes plàstiques, però en el qual no sentim, ni un moment, el desig de viure-hi. Aquestes ombres que deambulen pel llengüer serien comprensi-

Un moment de «La vida futura»

pels mitjans tècnics sinó en el moviment esbojarrat de la població, en l'efecte dramàtic de pànic i horror, s'han reeixit moments exemplars. En un senzill pla Wells pot desplegar planes i més planes del seu llibre. En aquestes escenes resulta excel·lent aquesta ubicuïtat del cinema, perñ el novel·lista trobarà aviat en aquesta qualitat la barrera més alta, en la qual s'estayellará unes vegades i aconseguirà superar algunes altres.

La guerra continua incessantment amb la construcció de tots els avenços aconseguits a favor de la Humanitat i, pe lque es veu, per a acabar amb ella. Bombes que destrueixen carrers sencers, gasos que produeixen la mort a centenars de persones. En fi, una guerra amb tots els darrers descobriments dels homes de ciència.

Darrera la guerra, la misèria i la barbàrie imperen sobre les runes d'Europa atacada d'una terrible malaltia, la Wandering sickness, que amenaça amb extingir els pocs supervivents de la gran manança. El temps i alguns procediments primitius fan desaparèixer aques tperill i aviat el poble elegeix el seu «Amo», el qual, tot seguit, els prepara per a una nova guerra.

Una agrupació d'homes de ciència apareix i acaba per mitjans pacífics amb aquesta barbàrie, i comença una nova era en la qual assistim al desbordament de la fantasia del novel·lista.

***

Wells ha deixat molts caps sense lligar en la seva utopia i ha remarcat alguns punts amb raons no massa convincents.

Concedim que una batalla pot decidir-se emprant el gas de la pau, car és indubtable que si amb aquest producte es pot fer dormir l'adversari, la resta és cosa ben fàcil. Però ens costa molt de creure que aquell pugui canviar d'idea després del seu somni forçat. Més natural és de creure que una vegada despert començaran novament les lluites i les dificultats. Mr. Wells ens ha escamotejat tot això. I sembla voler-nos indicar que aquell gas posseeix qualitats per a privar la funció del pensament. D'això, a la terrible tristesa del món fel·liç de Huxley, no hi ha més que un pas.

Comprenem l'afany de Wells per a unir tots els homes de la terra en un mateix estat. Però no és possible que amb això se'ns vulgui fer creure ingènuament que s'haurà arribat a una so-

lució en l'etern problema de les guerres. Però, com no ha de pensar-se en les guerres civils? Veiem que el sentit de Wells és de donar-nos un Estat comú, però el que ens ofereix és un Estat sense sentit comú. Teòricament pretén de convèncer-nos que el món futur haurà d'ésser governat pels homes de ciència. Com si aquests senyors representessin el judici serà, la raó, l'anti-violència! Si arribéssim a aquest cas no hi ha dubte que la Humanitat lluitaria pel descobridor d'una nova glàndula o d'una nebulosa.

Mr. Wells, en el seu noble afany de treballar pel Progrés i per la Humanitat, no fa altra cosa que deshumanitzar l'individu, no intenta més que oblidar les eternes passions de l'home i tot el que en ell hi ha d'abstracte. En la seva Utopia veiem un món raríssim, d'agradables formes plàstiques, però en el qual no sentim, ni un moment, el desig de viure-hi. Aquestes ombres que deambulen pel llengüer serien comprensibles si Wells hagués trobat una substància artificial capaç de substituir el protoplasma. Com a humans, capaços de pensar i de sentir, no poden conformar-se amb l'absurd de les vides llurs. Aquesta Humanitat amb els seus terribles avenços científics podria veure's forta. Però mai no se sentiria forta!

Com a prevenció contra possibles bombardeigs i àdhuc com a motiu d'higiene, se li ocorre de construir les ciutats en el subsòl. No hauria estat més natural d'acabar amb tot el material de destrucció amb el qual es pugui atemptar contra la integritat de les poblacions? Aquesta ciutat de l'absurd podria demostrar el grau de perfecció de la mecànica, però seria també una demostració palpable de la decadència del pensament humà. Tot això produeix un efecte semblant al que ens faria un peixet que construís la seva llar en el bosc per temor a ofegar-se dins el corrent del riu. Però aquest cas no és pas fàcil que succeeixi mai. El peix no pot oblidar la seva naturalesa. Mr. Wells és tan ric d'imaginació per a fabricar màquines complicades que s'oblida per complet de la més complicada, enginyosa i desconeguda màquina: l'Home.

Un motiu no desenvolupat en la seva utopia és el tema religiós. Tema que va lligat a l'home des dels principis de la Humanitat. Potser en aquest voluntari oblit ha pretès de recalcar la impossibilitat d'una religió en una població tan culta en la qual la gent d'ambdós sexes van vestits fins a sobre dels genolls. Ni Buda, Mahoma o Moloc — per bé que creiem aquesta civilització molt propera al déu dels fenicis — no signifiquen res per a ells. Però han caigut en la pregona imbecilitat d'adorar una turbina. Ha desaparegut el temple, la mesquita o la pagoda, però s'han erigit altars monumentals a telescopis que podran mostrar-nos resplendors d'estrelles a milions de quilòmetres, però que res no ens diuen del principi i de la fi de les coses.

L'únic home que es revela contra aquest món se'ns presenta com un reaccionari, quan, en veritat, és l'únic que pensa, l'únic que no ha perdut la sublim i meravellosa potència del gènere humà. El film acaba amb un fantàstic viatge a la lluna — l'aspiració més gran d'aquesta civilització, de la qual l'únic senyal de sensatesa que en posem és saber que també necessita policies que la vigilin. Imagini's el lector que la més gran inquietud espiritual del

segle xx hagués estat el viatge transatlàntic de Lindberg i comprendrà la base falsa d'aquesta utopia de Mr. Wells.

Què serà el futur? es pregunten els caps d'aquest món inversemblant. Molt fàcil de preveure-ho. Si les guerres del segle vint no haguessin acabat amb el poc sentit humà d'aquesta centúria, si tant sols un llampec n'illuminés per un instant la consciència humana, destruïren amb fàvor vandàlic, però regenerador, l'obra funesta d'aquesta civilització corrompuda. És possible que més tard es descobriessin vestigis d'aquesta època en qualsevol amagada caverna. Sortosament, aleshores no existirem per a escoltar el judici terrible que sobre ella es pronunciarà. La cova d'Altamira ens fa sentir admiració per una Humanitat que, a cegues, en l'obscuritat dels temps, demostrava posseir una capacitat creadora, una inquietud i una ànsia per descobrir nous horitzons. La cova d'Everytown seria una visita decepcionant per als mortals que estudiesin els temps preterits de l'època científica i els grans progressos de la mecànica, sota el capitalisme.

Wells va condemnar *Metropolis*, el film de Lang, amb raons mancades de sinceritat i dictades per un punt de vista estret. D'acord que censurés el

tema, però fou una equivocació lamentable confondre'l amb la prodigiosa realització del director alemany. El film de Lang fou una revelació i una revolució en la tècnica cinematogràfica. El film de Wells, per bé que excellent, no ho és. Si l'assumpte de *Metropolis* era absurd, ho és també, encara que en més petita escala, el de *La vida futura*. Dir que *Metropolis* era una pel·lícula fada és exposar-se que un exaltat repetís les paraules de Wells, en qualificar el seu primer tribut al nou Art. I és que l'autor de *L'home invisible*, com tots aquells que davant del cinema demostraven indiferència o bé tenien per ell una frase despectiva, es col·locaven en la privilegiada situació dels déus de l'Olimp feien dels mortals les guines dels seus capricis. I a voltes esdevé que des d'un lloc tan elevat, des d'una posició tan llunyana, hom no pot captar infinitat de detalls que són necessaris per a emetre un judici seré; una opinió sense prejudicis. Hi hag algun immortal que per infiltrar-se terreny desconegut no fou respectat pels homes. Diomedes ferí Afrodita: l'icor brollà de la mà de Citèrea. I segurament que mai la deessa no s'hauria imaginat que un simple home pogués atrevir-se a tant. Afrodita oblidà que les accions bèl·liques no li havien estat assignades que el camp de batalla no era el seu lloc...

Pel que deixem exposat sembla que el film ens hagi insatisfet. I en canvi, res no és tan lluny d'aquesta apreciació. Hem criticat del Cinema la seva acostumada vacuïtat. El film de Wells ens compensa de tanta inconseqüència que diàriament veiem en el llengüer.

ANGEL ZUÑIGA

EL TEATRE EN LA GUERRA

UN ASSAIG ESCENIC

I. — TEATRE EN REVOLUCIO

En totes les èpoques de canvi social, el teatre serà la plataforma de la vida política. Els seus fins tradicionals: l'art per a la diversió, no van ésser suficients en aquells moments problemàtics. Ja que les masses estan en moviment, han d'ésser aclarides, discutides i criticades les passions, idees i moviments. El teatre pren la seva part en aquesta tasca. L'escena, abans separada de l'auditori, s'amplia de sobte i abasta amb el tema i la decoració el centre de la sala.

A Madrid, joves soldats de l'exèrcit, representen idees senzilles, però prenyades de vida, que reflecteixen les ànsies, les preocupacions i els problemes del front. L'escena davant de les cases enfonsades, en places convertides en munt de runes, arriba a ésser un instrument d'educació política de les masses. A València se segueix l'exemple de Madrid; un grup d'artistes escriu col·lectivament escenes i drames per a representar-los després als patis dels tallers i als carrers de la ciutat.

S'utilitzen per a tot això, noves possibilitats de la tècnica. El cor declamatori, cançons modernes, música i consignes parlades, subratllen el contingut del drama. El teatre rus de Meyerhold, Granovski, Tairov i el teatre proletari de Piscator han ensenyat nous camins en l'estructura del teatre. Aquesta modalitat de teatre proletari polític conquereix les noves tècniques de representació, revoluciona la decoració i, generalment parlant, la forma com es presenta una escena teatral.

II. — I ARA BARCELONA

Per primera vegada s'ha fet ara a Barcelona un assaig d'aquesta naturalesa i no han estat actors professionals, sinó, com a Madrid, soldats de l'exèrcit, que sota la direcció del Comitè Pro Exèrcit Popular Regular han presentat un diàleg dramàtic entre combatents i el seu comissari polític en una de les trinxeres de Madrid. Un diàleg rimat que proclama l'heroisme gegantí d'aquesta ciutat, la seva passió profunda, la seva voluntat fèrria de vèncer. Música llunyana i tènues tocs de tambor augmenten la impressió que dona l'atmosfera de l'escena. Però encara hi ha més: hi ha un llengüer darrera de la trinxera en escena, sobre el qual es projecta una pel·lícula de l'epopeia d'aquesta ciutat exemplar, mentre els soldats a la trinxera la declamen poèticament. A la trinxera — en l'escena — els soldats apunten amb llurs fusells l'enemic, mentre que parlen de la guerra i de les víctimes, plens de tristesa, d'odi, d'entusiasme. Darrera d'ells — en el llengüer — les bombes feixistes destrueixen carrers

sencers, s'excaven cadàvers d'infants de les runes, es veuen els rostres embolcallats de dolor, dones que fugen amb pànic, i, sobretot, els avions terrorífics que fan tremolar l'espai. Es pantos, immens, gegantí, és l'efecte d'aquesta simfonia de teatre i cinema.

Aquest assaig teatral significa pe Barcelona un veritable fet artístic un exemple que obre la bretxa de l'esdevenidor. Més encara, quan es considera que els actors foren soldats que mai no havien treballat en el teatre i que en aquesta seva primera representació gairebé no varen tenir tem d'assaig llurs papers.

III. — CONSELLS PER AL COMITÈ PRO EXERCIT POPULAR REGULAR

Aquest assaig va ésser un gran èxit i seria veritablement important per al desenvolupament del teatre català, que el Comitè no se sentís satisfet amb aquest experiment escènic, sinó que continués i millorés l'obra començada per la seva Secretaria de Cinema i Teatre. Perquè el nou exèrcit del poble no té pas solament una finalitat estrictament militar, sinó també fins culturals.

Un exemple magnífic ens el dona aquest respecte l'exèrcit de la URSS. El Comitè ha de continuar el que tan feliçment ha començat.

No hi ha dubte que existeixen deficiències en aquest experiment, però anotar-les no disminuïm de cap de les maneres el mèrit del Comitè d'haver estrenat el drama poètic «La trinxera», de J. Jurado Morales. És una crítica positiva cridar l'atenció del Comitè sobre aquestes deficiències a fi que la propera reestrena es faci, si pot ser, millor. Abans que tot s'ha de col·locar l'escena cinematogràfica més al fons perquè el drama del llengüer no sobresurti més que el drama parlat. La pel·lícula de la capital màrtir és el més fort, el més emocionant que l'art cinematogràfic espanyol ha produït fins ara. Resulta de la força gegantina del film «Atemptat sobre Madrid», en primer lloc, que el drama parlat no assoleixi l'efecte desitjat. Per altra banda, el drama parlat té també les seves deficiències l'arrel de les quals està en la seva forma rimada. El diàleg té bel·leses lingüístiques, certament, però no eficàcia propagandista i dramàtica. Per atraure l'interès de l'auditori fa falta més dramatisme i menys lirisme.

Amb tot, Barcelona ha vist amb aquest experiment la seva primera representació de teatre modern i cal continuar, ja que l'exèrcit del poble ha de tenir en totes les seves tasques una sola consigna: *Endavant sempre!*

ERICH ARENDT

«La Internacional»

La lletra. - Síntesi de totes les afirmacions del socialisme

Publiquem a continuació, en versió catalana, alguns dels paràgrafs més interessants de l'obra documental: «Eugène Pottier et l'Internationale», d'A. Zévàès, que acaben de publicar les «Editions Sociales Internationales», de París.

LA LLETRA, SÍNTESI DE TOTES LES AFIRMACIONS DEL SOCIALISME

El cant de «La Internacional» forma part del recull de «Chants révolutionnaires», d'Eugène Pottier. L'autor el dedica al seu antic col·lega de la «Commune», Gustave Leffrançois. Pottier el va escriure l'endemà mateix de les tristesses de la guerra franco-alemanya, i també l'endemà de la repressió salvatge de la insurrecció obrera, quan Pottier, a París encara, s'esforçava a alliberar-se dels consells de guerra ver-sallesos.

Des del punt de vista literari no és pas la millor de les seves cançons. En té de superiors, tant per la factura del vers com per la justesa de la sintaxi. Però «La Internacional» té la característica, ofereix, des del punt de vista de la propaganda, l'avantatge que condensa en sis estrofes les concepcions essencials del proletariat socialista. Tot s'hi troba sòlidament resumit:

La crítica de l'Estat burgès:
L'estat oprimeix, la llei enganya,
l'impost sagna el malaurat.
Cap deure no s'imposa al ric,
el dret del pobre és una paraula buida.
El descompte del patronat sobre el treball proletari:

Els reis de les mines i dels rails,
abominables en llur apoteosi,
han fet sempre res que no sigui robar el treball?

L'organització dels treballadors en partit de classe:
Obrers, camperols, nosaltres som el gran Partit dels treballadors...

L'afirmació que només d'ells sols i de llurs esforços vindrà l'alliberament:
No existeixen salvadors suprems.
Ni Déu, ni Cèsar, ni cabdill.
Productors: salvem-nos nosaltres

[mateixos, decretem la salvació comuna...]

La proclamació de l'internacionalisme i l'odi a la guerra:

Els reis ens embriagaven amb fumeres;
Pau entre nosaltres, guerra al tirà!
Declarem la vaga als exèrcits;
llencem els fusells i trenquem les files...

I per fi l'anunci de la nova societat, basada damunt la sobirania del treball:
Dempeus, dempeus! multitud esclava.
Els fonaments del món trontollen.
No som res; siguem-ho tot!

«La Internacional» exposa, en síntesi, totes les afirmacions del socialisme. Malgrat això, sembla, l'obra de Pottier va impressionar poc els primers lectors. Els articles que en ocasió de la mort de Pottier es varen escriure ni tan sols s'hi referiren. Com sortí de l'obscuretat?

QUI ERA DEGEYTER?

Durant el mes de febrer de l'any 1888, la secció de Lille del Partit obrer francès, fundada feia alguns anys, va organitzar un cor al qual batejaren amb el nom de «La Lira dels Treballadors». Es reunia al carrer de la Vignette, al petit cafè de «La Liberté», regentat pel camarada socialista Gondin. Allí es canta «Le Bûcheron et la Fournaise», els himnes més o menys democràtics de l'època, així com les cançons locals. El mes de juny, Gustave Delory, futur alcalde i diputat de Lille, un dels primers organitzadors de «La Lira dels Treballadors» i aficionat a la recerca de tornades que siguin més apropiades a la propaganda i més conformes amb les aspiracions socialistes, presenta a un dels membres del cor, Pierre Degeyter, el volum de Pottier, «Chants Révolutionnaires», aparegut uns quants mesos abans. Li assenyala particularment «La Internacional», i li pregunta si no podria trobar per als versos del poeta un ritme adequat i suficientment animat.

Qui és Degeyter? Un membre del Partit obrer, un assidu de la secció i de la «Lira». Tenia quaranta anys llavors. Havia nascut a Gand, el 8 d'octubre de l'any 1848. Son pare, obrer industrial, tenia vuit fills i guanyava 50 «sous» diaris. La família es traslladà a Lille. Pierre, als set anys, entrà a treballar en una fàbrica. Durant les hores que li resten lliures llegeix i estudia; se sent particularment atret per

les arts. Als setze anys aprèn dibuix a les escoles nocturnes de l'Acadèmia de Lille. Durant quatre anys segueix els cursos de música del Conservatori de la referida ciutat i, el 1866, obté el primer premi de l'Acadèmia de Música de Lille. Cantà als cors del teatre; toca diversos instruments: contrabaix, saxofon, etc. No és solament executant, sinó també compositor i realitza bastant exactament el tipus simpàtic de Hans Sachs dels «Mestres Cantaires». Robant hores al descans, compon cançons i trossos per a orquestra. En aquesta regió de Lille, on les tradicions musicals del vell Flandes s'han conservat fidelment, Degeyter dirigeix orfeons obrers i fanfares populars. Adolf, son germà més jove, nat el 4 de febrer del 1859, està dotat d'una robusta veu de baríton. Amb ell i amb son cunyat Cassoret (marit del sisè fill, Virginia Degeyter), Pierre Degeyter adquireix entre els seus camarades una reputació de primera classe. En èpoques de vaga, d'atur o d'eleccions, tots van de ciutat obrera en ciutat obrera, de poblet en poblet. Cassoret tira un carretó amb un harmonium portàtil dalt, son germà Adolf canta i ell acompanya amb la veu o amb algun instrument; i generalment les monedes a favor de la bona causa plouen dins les gorres dels músics.

LA PRIMERA EDICIÓ DE «LA INTERNACIONAL»

Hom comprèn, amb aquests antecedents, que Delory tingués la idea d'adreçar-se a Pierre Degeyter, demanant-li que posés música a algunes cançons.

Un dissabte a la nit, a les onze, en sortir d'un assaig coral, Delory liurà al seu company el volum d'Eugène Pottier. L'endemà mateix Degeyter es posà a treballar; les frases musicals van fluint, i al vespre, assegut en el seu modest harmonium, ha compost la música de «La Internacional». El dilluns portà l'esborrany al taller de la companyia Fives-Lille, on està col·locat, i sotmet les primícies de la seva composició al camarada Thoiliez i a alguns altres, i hi introdueix davant d'ells algunes lleugeres modificacions.

La «Lira dels Treballadors» decideix, per tal de fer conèixer les paraules i la música de l'himne que es proposa ensenyar i vulgaritzar, editar-lo. La primera edició, sis mil exemplars, la fa M. Boldoduc, editor habitual de les produccions de Pierre Degeyter. S'acordà que el nom de l'autor de la música no seria precisat amb el patronímic, a fi de no exposar-lo a ésser acomiadat de la fàbrica. L'edició porta, doncs: «Lletra de Pottier i música de Degeyter».

L'ESTRENA DE L'HIMNE

«La Internacional» (lletra d'Eugène Pottier i música de Degeyter) fou cantada per primera vegada a Lille, el mes de juny de l'any 1888, en una festa organitzada per la Cambra sindical dels venedors de diaris. A partir d'aquella data i durant els anys següents, es propaga a Roubaix, a Armentières, a Tourcoing, etc., en una paraula, pels principals centres obrers del Nord, on el socialisme comença a desenrotllar-se. Arriba fins a Gand.

Fora de la regió, però, és desconeguda.

Sis anys més tard, el 26 de maig del 1894, el «Socialiste», òrgan setmanal central del Partit obrer francès, publicà amb la signatura de V. Savary, un article bastant llarg sobre l'obra de Pottier, titulat: «Els nostres poetes: Eugène Pottier». Fa diversos extractes de les seves obres, però no esmenta per res «La Internacional».

Es tan poc coneguda a fora, que el procés que provoca una reedició passa gairebé desapercebut. Heus ací en què consisteix aquest procés:

UN ANY DE PRESO PER UNA REEDICIÓ DEL CANT DE DEGEYTER

El 1894, un militant del Partit obrer, Armand Gosselin, antic mestre d'escola, secretari de l'alcaldia de Cauchy, publicà una edició popular de l'obra de Pottier i de Degeyter, destinada als camarades del Cambrésis. El tribunal persegueix, sota l'acusació de provocació a l'assassinat i d'excitació a la rebel·lió militar, el famós fragment: Els reis ens embriagaven amb fumeres;

pau entre nosaltres, guerra al tirà! Declarem la vaga als exèrcits, llencem els fusells i trenquem les files! Si aquests caníbals s'obstinaven a fer-nos herois per força, sabran aviat que les nostres bales són per als nostres propis generals!

Malgrat tractar-se d'una reedició i que l'estrofa incriminada hagués ja figurat a l'edició Dentu dels «Chants Révolutionnaires» i a les edicions de Lille de «La Internacional», Gosselin és denunciat a l'Audiència del Nord, amb residència a Douai, el dia 11 d'agost del 1894, en virtut de la llei de premsa del 29 de juliol del 1881. A continuació copiem textualment les paraules de l'advocat general Blondel:

«Fou el 1871, després de la «Commune», que un tal Eugène Pottier compongué aquesta cançó. Hom hauria hagut de perseguir-lo llavors; no es féu. Per què? Ho ignoro».

Però mai no es prou tard per a perseguir i Gosselin és condemnat a un any

de presó (que passà a la prevenció de Valenciennes) i a cent francs de multa.

Alguns dies després, el 3 de setembre, a l'obertura del congrés regional del Partit obrer, en el curs d'una reunió pública celebrada a Calais, el ciutadà Salembier proposà que es fes una recepta a favor de Gosselin, i diversos ciutadans demanen que se'ls informi sobre el procés intentat en un departament veí contra un militant del Partit. Jules Guesde pren la paraula i explica que «Gosselin ha estat condemnat per haver reeditat la cançó «La Internacional» del gran poeta Eugène Pottier, publicada anteriorment per l'impressor Dentu, el qual no fou condemnat per haver-ho fet. Afegeix que el fragment condemnat pel Tribunal havia estat escrit sota l'Imperi i que anava adreçat a l'exèrcit dels despotes. Amb aquesta condemna la justícia burgesa feia causa comuna amb els traïdors i els reis conjurats de què parla «La Marsellesa».

El XII congrés nacional del Partit obrer francès, reunit a Nantes el 14 de setembre del 1894 — o sigui l'endemà d'haver estat votades lleis infames, en una hora de persecucions, d'empenyoraments en massa, d'expulsió de refugiats estrangers — votà, per aclamació, el primer dia, una declaració que censura les violències i les provocacions governamentals i continua amb aquests termes:

«A les víctimes d'aquests nombrosos atemptats, es diguin Gosselin, antic mestre d'escola del Nord, condemnat a un any de presó per haver reeditat una cançó revolucionària de Pottier, o Plekhánov, afectat per una ordre d'expulsió, el congrés tramet l'expressió de la seva més viva simpatia»...

Cal remarcar que «La Internacional» no és anomenada en aquesta protesta.

UN CONGRES HISTORIC

Es l'any següent quan l'himne revolucionari agafa impuls i des de llavors s'estendrà ràpidament i vasta.

El 20 de juliol del 1896 té lloc a Lille, l'Ajuntament del qual, des del mes de maig anterior, tenia majoria socialista, el XIV congrés nacional del Partit obrer francès. Aquest congrés és un dels més importants i de més ressò que en el curs de la seva història ha tingut el Partit obrer francès. Uns 200 delegats arribats de tots els indrets de França hi prenen part. Els millors militants del Partit són allí. De l'estranger han vingut: Wilhelm Liebknecht, Fischer i Singér, diputats del Reichstag, representants de la social-democràcia alemanya; Victor Adler, representant la social-democràcia austríaca; Pablo Iglesias, Muñoz i Quejido, del Partit obrer espanyol; Anastasi, del Partit obrer romanès.

Agafant com a pretext la vinguda

Notícies de tot el món

DESPRES D'HAVER PROPAGAT la música «a quart de so» Alois Hába ha passat ara a dividir l'octava musical en 36 intervals «a sis de so». L'estrena musical d'unes quantes obres d'aquesta «música de l'esdevenidor», d'un caràcter, cal confessar-ho, ben problemàtic, ha tingut lloc, fa quinze dies, a la capital txecoslovaca.

WILHELM FURTWÄENGLER, EL GRAN DIRECTOR ALEMANY, s'ha retirat, com se sap, temporalment de la vida pública musical, «per a dedicar-se exclusivament a la composició». Així, almenys, ho diu, la versió oficial d'aquesta decisió sorprenent. No obstant, no és cap secret per als iniciats que l'adhesió d'aquest gran músic al règim nacional-socialista, després d'haver estat lligat íntimament durant tota la seva vida a moltes de les grans figures, avui desterrades del Tercer Reich, no-més ha proporcionat els més seriosos disgustos al senyor «Conseller d'Estat». La recent estrena d'una Sonata per a

violí i piano de Furtwaengler, fruit del seu atur més o menys forçós, ha causat una pregona decepció, a jutjar per les notícies de la premsa alemanya i suïssa.

L'AGRUPACIÓ MUSICAL «LE CARILLON», de GINEBRA, que constitueix una de les poques tribunes avançades en aquest cantó suís de progressiva feixistització, ha executat i estrenat durant aquesta temporada tota una sèrie d'obres modernes, entre les quals esmentem: la cantata «Serena», per a soprano, alto, oboè i violoncel, de Hindemith; el «Trio», en mi, per a oboè, clarinet i fagot, de F. O. Ferroud, la mort prematura del qual hem constatat, fa poc, en aquesta secció de MIRADOR; les «Stagione italiane», de Malipiero, i les «Passages de Nova York», per a veu i quartet de corda, d'Arthur Honegger, que han meregut crítiques elogioses per part de la premsa suïssa.

dels tres socialistes alemanys, els reaccionaris, clericals i nacionalistes de Lille, fan demostracions hostils, mobilitzen llurs adherits i demanen ajut als correligionaris de les ciutats veïnes. Per la seva banda, el Partit obrer, el dia 21 de juliol, enganyà un cartell invitant tots els treballadors a la rebuda dels delegats socialistes de les altres nacions:

«Als treballadors de Lille:
Dijous, 23 de juliol, de pas cap al Congrés Internacional de Londres, seran entre nosaltres els delegats d'Espanya, Alemanya, Austria, Romania i Suïssa.

Han acceptat la fraternal invitació del proletariat francès organitzat i romanent algunes hores en aquesta capital del Nord, definitivament guanyada per al socialisme.

Camarades:
Heu d'ésser molts a anar a saludar i aclamar els vostres germans de fora, proletaris i socialistes com vosaltres, i que, també com vosaltres i amb vosaltres, lluitem per l'alliberament del treball i de la humanitat. Amb la vostra presència significareu la vostra voluntat de mantenir entre els pobles aquella gran pau que és avui dia la primera necessitat i la primera reivindicació dels treballadors d'arreu.

Entre aquests invitats al nostre congrés nacional, entre aquests hostes de la nostra ciutat d'avantguarda, saludareu i aclamareu dues vegades el camarada Liebknecht, l'home que, el 1870, quan la França republicana estava abandonada de tot Europa i dels seus propis governants, s'oposà amb els demòcrates socialistes d'Alemanya a l'annexió de l'Alsàcia-Lorena i pagà amb dos anys de presó la seva oposició al desmembrament de la pàtria francesa.

Visca Lille socialista!
Visca el Partit Obrer!
Visca la Internacional del Treball de la Pau!

«LA INTERNACIONAL», HIMNE REVOLUCIONARI DE LA CLASSE TREBALLADORA

El dia 23 de juliol, a les nou del vespre, precedits de les músiques del Partit obrer i seguits per una multitud de vint mil manifestants, els congressistes es dirigeixen al Palais Rameau, on se'ls ofereix un vi d'honor. Tot just havien deixat enrera la plaça de l'estació i embocaven al carrer de Faidherbe, nacionalistes, estudiants de la Facultat catòlica, agents de la patronal, mobilitzats en gran nombre, assagen una contramanifestació.

No triga a produir-se una violent col·lisió entre els reaccionaris i les tropes del Partit obrer. Noves topades es produeixen instants després. El seguici va augmentant cada vegada més. A la plaça Rihour té lloc una veritable batalla. Mentre els clericals i els nacionalistes s'esgargamellen cantant «La Marsellesa», les músiques socialistes executen «La Internacional» i els obrers de Lille l'acompanyen vigorosament amb la lletra.

En la seva ressenya «El Réveil du Nord» deia:
«La multitud augmentà. Llavors començaren les manifestacions projectades pels reaccionaris i els alumnes catòlics. Aquests joves enrumbats, armats amb gruixuts garrots que gairebé no podien portar, cridaven estentòriament: «Visca França! Mori Prússia!». Són els mateixos que es valen de totes les argücies per tal de no anar a fer

de soldat i que serveixen la pàtria peyorant en les cerveseries.

A llurs crits, els nostres amics, que són nombrosos, contesten amb la tornada mil vegades repetida de «La Internacional».

Empentes i atapeïments. «La Marsellesa» és aviat ofegada per «La Internacional». Una bandera tricolor portant les paraules: «Mori Prússia!» és arrencada i trepitjada...

Es produí una batussa formidable. Però els nostres amics aguanten fermes i les músiques, malgrat el batibull, entonen «La Internacional», i llurs estendards surten triomfants de la multitud»...

L'endemà, 24 de juny, a la sortida de la sessió de clausura del congrés que ha tingut lloc al Grand Théâtre, noves manifestacions i nous aldarulls.

«A la sortida — diu el «Réveil du Nord» — es tingué la primera topada amb una banda que anava cap al teatre.

Durà alguns minuts, car els nostres amics, alguns pacients que la vetlla, la desferen ràpidament.

Mentre la majoria dels socialistes, cantant «La Internacional» es dirigeixen cap al «Réveil» pels carers de Faidherbe i Bourdeau, altres, acompanyant dones, porten Delory al carrer de Fives, pels de París i dels Agustins. La multitud arriba ordenadament al carrer de Fives, més admirable d'entusiasme que mai»...

Com es pot veure, és cantant «La Internacional» que el proletariat de Lille es manifesta al carrer; és amb el cant de l'himne de Pottier que derrota les hosts reaccionàries maldant en una contramanifestació patriòtera.

I és des d'aquells dies del congrés que data la vulgarització de «La Internacional» per tot França.

LA VULGARITZACIÓ DE «LA INTERNACIONAL»

Els delegats del congrés del Partit obrer, vinguts d'arreu de França, escolten amb sorpresa i emoció i retenen les estrofes que tradueixen el pensament socialista, que parlen de llurs odís, llurs esperances, llurs reivindicacions comuns; escolten i retenen aquella música puixant, vigorosa i ardent, que ritma admirablement amb el pas ferm i decidit dels proletaris en marxa i que els ha guiat i sostingut pels carrers de Lille durant llur darrera manifestació.

No hi ha delegat, sigui de París, de Montluçon, de Lió, de Roanne, de Grenoble, de Marseille, etc., que, havent escoltat les estrofes vindicatives clamades per la multitud obrera del Nord, no les vulgui saber de memòria abans de la clausura del congrés. Ni un no deixa Lille sense procurar-se alguns exemplars d'aquell cant magnífic fins llavors desconegut. Cadascun d'ells, en retornar al seu grup, a la seva secció, a la seva federació, hi introdueix i hi ensenya la lletra de Pottier i la música, de Degeyter, alhora.

Després del congrés de Lille, «La Internacional» no és solament el cant preferit per la Federació del Partit obrer de la regió del Nord, sinó que esdevé l'himne — en certa manera oficial — de tot el Partit obrer francès. I des de llavors serà cantat pels seus militants en totes llurs manifestacions al carrer, a la sortida de les reunions i festes, a l'obertura dels congressos, amb motiu de les vagues i de totes les lluites obreres.

ALEXANDRE ZEVÀÈS

